

BRANDKÅRS-

tidsskrift

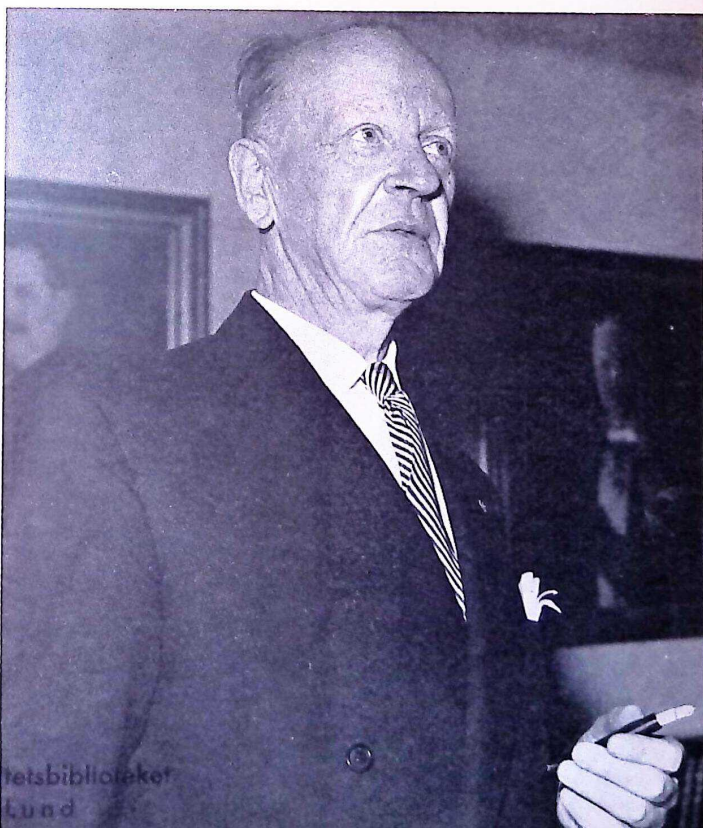

Nr 4 1960

42 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

Redogörelse för Svenska Brandkårens Riksförbunds verksamhet 1959	77
Gasolen och riskerna vid dess handhavande II	89
Explosion på tankfartyg	94
Sjukhusbrand i Falun..	96
Skorstensfejares under- rättelseskyldighet	98
Kungörelse om Riksför- bundets studiestipen- dier 1960	100
Grunder för utdelning av Riksförbundets sti- pendier	100
Nytt från Byggnads- fronten	101
Ekonomiskt brandförsvar	103
Beredskap mot atom- energilyckor	105
Brandförsvarsmål i Re- geringsrätten 1958 ..	106
Behövs ett "brandkårs- lås"?	107
Släckningsspel "modell Västervik"	108

Nils Grönvall, sedan många
år brandbefälets främste före-
trädare i landet

METEOR

SKUM- STRÅLRÖR

Typ MR-200 SA

Längd: 910 mm. Vikt: 5,6 kg.

Tryck km/cm ²	Vatten l/min	Skumvätska l/min	Skum l/min
3	160	8	1.050
5	200	10	1.300
7	250	12,5	1.650
9	300	15	2.000

Pris:

Kr. 575:—

exkl. oms.

Svenska Skumsläcknings Aktiebolaget

STOCKHOLM

tel. 010/67 83 43

GÖTEBORG

tel. 031/10 57 49

Nr 4 1960

42 ÅRG.

UPPLAGA 14.000 EX.

BRANDKÅRS- *tidskrift*

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 4870

Redogörelse

för

SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUNDS

verksamhet 1959

Centralstyrelsen för Svenska Brandkärernas Riksförbund får härmed avge berättelse över förbundets verksamhet under år 1959.

Allmänt.

Vid årsskiftet 1959/1960 var 2.277 kårer anslutna till Riksförbundet och dess länsförbund. Antalet är något större än föregående år, närmast beroende på ökning av antalet anslutna industribrandkårer.

År 1959 kan uppvisa ett av försäkringsbolagen beräknat brandskadebelopp, som tyvärr är det största hitintills i vårt land. Det uppgår till ungefär 150 miljoner kronor och överstiger 1958 års skadebelopp med 25 miljoner och 1957 års med icke mindre än 45 miljoner. Orsakerna till detta är många och framförallt har stor skada vållats genom ökat antal sk storbränder. Vidare har under året flera skador än vanligt måst rubriceras som mordbrand.

Vad skogsbränderna beträffar har året ävenledes utvisat ett skadeförlopp sämre än vad som förekommit sedan för trettio år sedan skogsbrandförsäkring introducerades i landet. Under de senare åren har i några län bevakning mot skogsbrand med gott resultat bedrivits genom försorg av privata flygklubbar i stället för från

brandtorn. Frågan om en fortsatt omläggning av bevakningen i sådan riktning är föremål för närmare utredning inom en kommitté av sakkunniga under ordförandeskap av riksbrandinspektören. Mot en sådan utveckling har dock anförts betänkligheter av militär och ekonomisk art.

I åtskilliga år har landet varit förskonat från större bygdeområdesbränder. Detta har givit stöd åt uppfattningen, att riskerna för hot mot städer och samhällen är ringa under fredstid. Det gångna året visar dock att faran alltså föreligger för bränder av stora mått trots utvecklingen av brandförsvaret. Detta förhållande har föranlett riksbrandinspektören utsända ett meddelande om planläggning av de åtgärder, som bör beaktas vid omfattande eldsvådor. Släckningsarbete av detta slag ställer helt andra krav på en släckningsledare än vad de mindre bränderna gör. I syfte att lära det icke heltidsanställda befälet att bättre organisera och leda stora släckningsarbeten har riksförbundet beslutat att rekommendera länsförbunden att anordna kurser i detta hänseende. Utarbetningen av kursplanerna, som riksförbundet utarbetar i samråd med Statens Brandinspektion och Statens Brandskola, har vid årsskiftet ännu ej avslutats.

Materielvården, som Riksförbundet länge propagerat för, synes i stort sett ha förbättrats. Emellertid påtalas i konsulentrapporterna vissa brister i skötseln och kontrollen av tryckluftapparater. Trots de åtgärder, som redan vidtagits av riksbrandinspektören och riksförbundet, fordras ytterligare insatser för att få en förbättring till stånd. Förslag i detta ärende kommer inom kort att framläggas. Pumpkontrollen har av länsförbunden utförts i samma utsträckning som tidigare. Arbetet härmed redovisas närmare längre fram i årsberättelsen.

Årsmötet 1959 avhölls i Jönköping gemen-

samt med Svenska Brandskyddsföreningen den 10—12 juni. Svenska Brandbefälets Riksförbund hade även förlagt sitt årsmöte till samma stad den 11 juni. Denna dag sammanträdde dessutom de kommunala förtroendemän, som kommit tillstädes, för att diskutera gemensamma problem. Vid årsmötet hölls tre uppskattade föredrag, nämligen "Den moderna släcknings-teorin och dess praktiska tillämpning" av rektor S. Hultqvist, "Operationsanalysen på brandförsvarets område" av hovrättsfiskal C.-G. Källner och "Kring förslaget till nya byggnadsförfattningar" av byrådirektör G. Essunger.

Centralstyrelsen har utgjorts av:

Landshövding A. Nordenstam, ordförande,
Direktör E. Lindbohm, v. ordförande
Direktör S. Fryklund, kassaförvaltare
Riksdagsman R. Anderberg
Brandchef E. Carlsson
Brandchef M. Felldin
Brandchef N. Grönvall
Rektor S. Hultqvist
f d Brandchef E. Jansson
Brandstyrelseordförande O. Källgren
Direktör H. A:son Moberg
Kapten F. Rosenberg
Brandchef B. Thorell
Direktör A. Åmell

vald t o m förbundsmötet 1961

” 1960
” 1960
” 1961
” 1961
” 1959
” 1960
” 1960
” 1962
” 1962
” 1959
” 1962
” 1962
” 1961

Suppleanter:

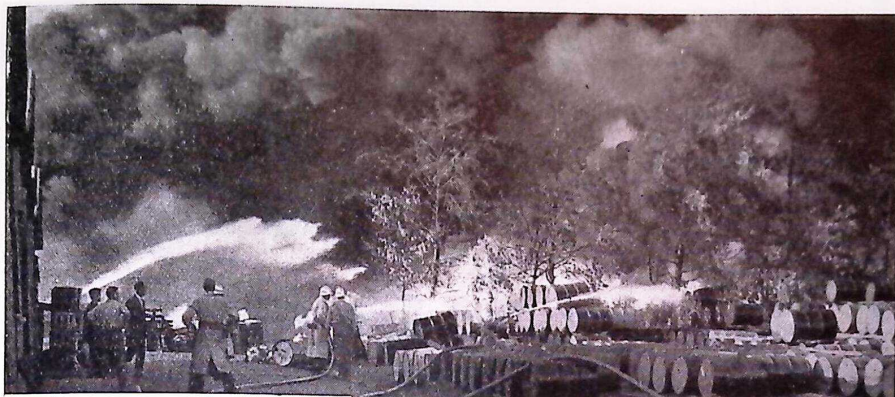
Brandchef A. Bergdahl
Brandchef A. Ekberg
Ingenjör E. Forsberg
Direktör A. Hilding
Direktör K.-H. Håkansson
Brandstyrelseordförande O. Källgren
Direktör S. Runius
Brandchef B. Thorell
Direktör W. Thorelli

vald t o m förbundsmötet 1961

” 1960
” 1962
” 1960
” 1962
” 1959
” 1961
” 1959
” 1959

Verkställande utskottet har utgjorts av:

Landshövding A. Nordenstam, ordförande
Direktör E. Lindbohm
Direktör S. Fryklund
Brandchef N. Grönvall
Kapten F. Rosenberg

Jonsereds

**TERYLENE
SLANG**

De svenska
brandslangarna

Jonsereds

**LINNE
SLANG**

med de många goda egenskaperna

Jonsereds teryleneslang med innerbeläggning av plast är

- absolut tät även vid högt tryck
- mycket mjuk och smidig
- mycket lätt
- absolut rötsäker
- stark och oöm, beläggningen sitter säkert fast
- motståndskraftig mot kyla, värme, olja och ackumulatorsyra
- lätt att tvätta och torka
- lätt att laga: rek. beskrivning av lagningsätt hos Jonsered eller Jonsereds aukt. återförsäljare

Jonsereds lanneslang är

- tät och har högt sprängtryck
- smidig och lättböjlig
- mjukbehandlad
- krympt
- impregnerad mot röta
- mycket slitstark — lång livslängd

Jonsereds brandslangar med garantimärket 2 blå ränder — pålitliga bundsförvanter i kampen mot elden, billiga per utryckning

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap AB, Halmstad; AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping; Odenius AB, Göteborg; AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG, JONSERED - Grundat 1833

Angus RRL

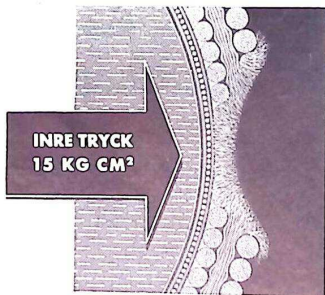
slangen och namnet – ett klarläggande

RRL är en förkortning av det engelska Reinforced Rubber Lined, som i fri översättning närmast betyder "förstärkt gumfodrad" och som hänsyftar på det förhållandet, att slangens är försedd med en innerbeläggning som är VÄVARMERAD.

RRL-beteckningen förekommer på en hel serie av slangar — med jacket helt eller till hälften av syntetisk fiber — slangar som alla har ett gemensamt, nämligen

VÄVARMERAD INNERBELÄGGNING

Skissen här nedan visar i princip den vävarmerade beläggningens funktion.

Om Ni önskar slangens med den vävarmerade beläggningen — begär då

Angus RRL

Ni får då den rätta.

Till skillnad mot konventionell beläggning, vars enda uppgift är att göra slangens vattentät, har den vävförstärkta RRL-beläggningen

TVA FUNKTIONER:

- 1 att göra slangens helt vattentät
- 2 att tjäna som en extra reserv för den händelse ytter slangens av en eller annan anledning skulle bli skadad.

Vävarmeringen ställer "RRL"-slangen helt i särklass både ifråga om slitstyrka och värmeresistens. Den skänker också i kritiska situationer en trygghet, som är oskattbar.

På grundval av ett "gentlemens agreement" har RRL-slang på den svenska marknaden saluförts även under namnet

ABAFLEX

Då man emellertid nu saluför en slang under den snarlika beteckningen "ABAFlex T" finner vi oss nödsakade varna för förväxling. Den sistnämnda slangens saknar nämligen vävarmering i beläggningen.

ANGUS-REDDAWAY COMPANY AKTIEBOLAG — NÄSBYPARK

Postfack 46

Tel. 56 21 30 (växel)

Arbetskommissionen, som handhar tekniska frågor samt utbildnings-, litteratur- och standardiseringsärenden, har haft följande sammansättning:

Brandchef N. Grönvall, ordförande

Brandkapten G. Bergström

Förbundsdirektör A. Hegen

Brandkapten F. Ramqvist

Brandchef E. Ström

Centralstyrelsen har under året haft tre, verkställande utskottet två och arbetskommissionen ett sammanträden.

Kansliet omfattar fyra tjänstemän: förbundsdirektör Arne Hegen (sekreterare i centralstyrelsen), brandkapten Fred Ramqvist (sekreterare i arbetskommissionen), kassörskan Aino Taliweer och kanslibibliotekarie Carola Uhl. Kansli-lokalerna är belägna Jakobsgatan 14, Stockholm, med telefon 10 50 25 och 21 36 06.

Centralstyrelsen har haft tillfredsställelsen att för förtjänstfullt arbete inom brandförsvaret utdela följande belöningar:

Riksförbundets förtjänstmedalj i guld till f d landsssekreterare R. Sundelius, Karlstad samt brandcheferna K.-M. Grönlund, Örebro, V. Tell, Härnösand, och A. Ekberg, Norrköping, samt förbundets förtjänstmedalj i silver till godsägare Georg Eliasson, Hanaskede.

Förtjänsttecken i guld till 152 personer och i silver till 134 personer.

Brandbolagens släckningsplakett i brons till Arboga och Moheda brandkårer. Plaketten för förmålligt släckningsarbete har därmed sedan instiftandet år 1943 utdelats till 135 brandkårer.

Brandkärstidskrift.

Förbundets publikation "Brandkärstidskrift"

Stockholms läns Brandkårsförbund:

Uppsala läns Brandkårsförbund:

Södermanlands läns Brandkårsförbund:

Östergötlands Brandkårsförbund:

Jönköpings läns Brandkårsförbund:

Kronobergs läns Brandkårsförbund:

Kalmar läns Brandkårsförbund:

Gotlands läns Brandkårsförbund:

Blekinge läns Brandkårsförbund:

Skånska Brandkårsförbundet:

Hallands läns Brandkårsförbund:

har under året utkommit med 12 nummer. Upplagans storlek har uppvisat en fortsatt ökning och var under verksamhetsåret 13.800 ex. I ökad omfattning har kommunerna prenumererat på tidskriften för brandstyrelsens och brandkårens medlemmar. Redaktör och ansvarig utgivare har varit brandchef A. Ekberg, Brandkåren, Norrköping.

Genom expeditionen har utbyte av tidskrifter ägt rum med följande föreningar och organisationer:

Dansk Brandinspektörförening, Dansk Brandvaernekommité, Djurvännernas Riksförbund, Svenska Försäkringsbolags Riksförbund, Die Landesfeuerwehrbände Niedersachsen und Schleswig-Holstein, Nederlandsche Vereniging van Brandweercommandanten, Norsk Brannvern Forening, Oslo Brandcorps Forening, Sveriges Civilförsvarsförbund, Svenska Röda Korset, Svenska Stadsförbundet, Svenska Brandskyddsföreningen, Svenska Landskommunernas Förbund, Sveriges Skorstensfejarmästares Riksförbund och Die Österreichische Feuerwehr. Vidare skedde tidskriftsutbyte med Brandmanden, Fire, Fire Protection, Gjallarhornet, Kontakt med Krigsmakten, Palontorjunta och Protection Civile.

Konsulentverksamhet.

Följande personer har under året tjänstgjort som brandkonsulenter:

Brandchef N. Österberg, Södertälje

Brandchef A. Samuelsson, Solna

v Brandchef E. Kylberg, Uppsala

v Brandchef G. Winell, Eskilstuna

Brandchef A. Leijonhufvud, Linköping

v Brandchef I. Knutsson, Norrköping

v Brandchef G. Suneson, Jönköping

f d v Brandchef F. Davidsson, Växjö

f d Brandchef A. R. Florin, Kalmar

f d Brandchef T. Jacobsson, Visby

Brandchef A. Bergdahl, Karlskrona

Kapten F. Rosenberg, Eslöv

Brandchef B. Lind, Landskrona

Brandchef E. Castler, Halmstad

Brandmästare O. Johansson, Halmstad

Göteborgs och Bohus läns Brandkärsförbund:

Älvsborgs läns Brandkärsförbund:

Skaraborgs läns Brandkärsförbund:

Värmlands läns Brandkärsförbund:

Örebro läns Brandkärsförbund:

Västmanlands läns Brandkärsförbund:

Dalarnas Brandkärsförbund:

Gävleborgs läns Brandkärsförbund:

Västernorrlands läns Brandkärsförbund:

Jämtlands läns Brandkärsförbund:

Norrbottens läns Brandkärsförbund:

Brandchef E. Ström, Uddevalla
Brandkapten K.-E. Nilsson, Göteborg
Brandmästare A. Lilja, Mölndal
Brandchef Y. Engkvist, Trollhättan
v Brandchef R. Brodell, Borås
Brandchef S. Hultman, Skövde
Brandchef G. Wendel, Karlstad
Brandchef K.-M. Grönlund, Örebro
v Brandchef R. Dahlberg, Västerås
Brandchef G. Lundgren, Falun
v Brandchef G. Rennéus, Gävle
Brandchef V. Tell, Härnösand
Brandchef V. Bjertén, Sundsvall
v Brandchef A. Jönsson, Östersund
f d Brandchef E. Jansson, Luleå

Härjämte har ett stort antal biträdande konsulenter deltagit i förbundets arbete. Konsulenterna har liksom tidigare stått till brandkärnans förfogande för råd och anvisningar. Besök, vanligen i samband med övning, har avlagts vid kärnorna av brandkonsulenterna och deras biträden. Antalet besök har uppgått till 2.567. Av industriernas och militära förbands ca 660 till förbundet anslutna brandkårer har 610 erhållit besök av brandkonsulent. Specifikation av besöken återfinnes i bilaga.

Det sedvanliga konsulentmötet hölls detta år i Gävle den 21—22 oktober. Vid mötet hölls bl a följande föredrag, åtföljda av diskussioner:

"Brandförsvaret vid Statens Vattenfallsverks anläggningar" av byråingenjör B. Olsson, "Något om koldioxid" av rektor S. Hultqvist samt "Västerviksbranden" av brandchef C.-H. Qvint och riksbrandinspektör I. Strömdahl. Vidare gjordes ett besök på Älvkarleby Kraftstation.

Kontroll av brandpumpar.

Pumpkontroll har under året kunnat utföras av samtliga länsförbund, ehuru dock ej i den utsträckning att tanken att utföra kontroll av samtliga pumpar under åtminstone en två-årsperiod kunnat förverkligas. Antalet kontrollerade pumpar var 3.502, varav 512 vid industribrandkårer.

Tillståndet hos de provade pumparna har avsevärt förbättrats sedan kontrollen kunde påbörjas i större skala år 1955. Sålunda var 17 % pumpar år 1955 i så dåligt tillstånd att en släckningsaktion kunde bli utan verkan. Mot-

svarande procenttal för 1959 är 13. Då det emellertid icke är exakt samma pumpar, som provas varje år i alla länsförbund, är en jämförelse mellan åren icke fullt rättvisande.

Det kan tyvärr konstateras, att på sina håll pumpar trots erinringar icke blivit reparerade eller omsedda. De kårer, där detta förhållande föreligger, har alltså icke utnyttjat de fördelar pumpprovningen erbjuder. En av orsakerna härill synes vara att kärnorna i åtskilliga fall icke förfogar över anslag för reparation av brandmateriel utan måste begära medel i varje särskilt fall, varvid avsevärda förseningar ofta uppstå.

Riksförbundet anordnade under våren en kurs om tre dagar för blivande pumpkontrollanter i Norrköping. Deltagarna i denna kurs bevisade jämväl en tredagars informationskurs i Kristinehamn under hösten. Inbjudan till den senare kursen hade utsänts av Aktiebolaget Pumpindustri och Kommanditbolaget Albin Larson.

Riksförbundet har under året lämnat länsförbunden bidrag med kr 10: — per provad pump. Antalet provade pumpar redovisas närmare i bilaga.

Förlag.

Omslutningen av förlaget har ytterligare ökat. Sålunda har under året ca 15.500 broschyrer och 255 bildband sålts. Under året har utgivits bl a de nya publikationerna "Eld och Brand" av S. Hultqvist och G. Persson, "Flygplansläckning" av Å. Stålemo och "Principritningar för oljeeldningsinstallationer" av G.

A. Thulin. Ett nytt bildband "Underhållsinspektion — VW-industrimotor" har tillkommit. Dessutom har — i vissa fall efter omarbetning — nya upplagor av flera av förbundets skrifter tryckts. I arbete fanns vid årets slut två bildband och fem broschyrer på det släckande området. Vidare har nya blanketter för årsberättelse för brandförsvaret utarbetats i samråd med Statens Brandsinspektion. Senaste register över broschyrer och bildband finns införd i Brandkårtidskrift nr 1/1960.

Standardisering av brandmateriel.

Arbetet med standardisering av brandmateriel har under år 1959 liksom tidigare bedrivits i Sveriges Mekanförbunds (SMS) regi och där närmast av dess specialkommitté nr 36, Brandmateriel. I denna kommitté har förbundet fyra representanter. Bidrag har lämnats till denna verksamhet i enlighet med tidigare utfästelser. Det tidigare uppgjorda arbetsprogrammet har följts. Trots att undersökningar och provningar i flera fall krävt avsevärd tid föreligger nu ett överarbetat förslag till standard för motorsprutor och brandarmatur. För strålrör har ännu blott försöksstandard kunnat föreslås, och för tryckslang är standardförslag ännu ej utarbetat, beroende på att ytterligare provningar måste verkställas.

Utbildningsverksamhet.

Kursverksamheten har under året varit synnerligen livlig. Riksförbundet har liksom tidigare stött denna verksamhet. Inom flera länsförbund har dessutom en eller flera diskussionsdagar för brandbefäl och brandkårer varit anordnade. Under året har anordnats ett flertal informationsdagar för kommunala förtroendemän. I samband med länsförbundens årsmöten har i allmänhet hållits kurser av mindre omfattning, ett eller flera föredrag, diskussioner i skilda ämnen och demonstrationer av brandmateriel. I 14 fall har förbundets tjänstemän

deltagit med föredrag och diskussionsinledningar. Omfattningen av verksamheten framgår av bilaga.

Riksförbundets ekonomi.

Brandförsäkringsinrättningarna har liksom förut i betydande omfattning understött brandförsvaret, främst på landsbygden. De totala släckningskostnadsersättningar, som från brandförsäkringshåll godkänts under år 1959 har sålunda uppgått till 1.376.925:80 kronor. Härav har till kommunerna direkt utbetalats 1.101.540:64 kronor, till riksförbundet 135.403:94 kronor och till länsförbunden 139.981:22 kronor. Dessa senare penningmedel jämte vissa betydande belopp, som länsförbunden erhållit från lokala försäkringsinrättningar, har använts i brandförsvarsfrämjande syfte, framför allt för konsulent- och kursverksamhet samt pumpkontroll. Beträffande riksförbundets ekonomi i övrigt hänvisas till bilagda redogörelse.

Den fråga om beskattning av försäkringsanstaltarnas bidrag, för vilken redogjorts i 1956 års redogörelse, har under 1959 lösts på ett tillfredsställande sätt. Efter utredning av "Skattelagsakkunniga" har sålunda en ändring i skattelagstiftningen av riksdagen beslutats, enligt vilken "inländsk försäkringsanstalt må åtnjuta avdrag för avgifter och bidrag, som utgivas till kommun, förening och annan sammanslutning för understödjande av verksamhet med syfte att förebygga skador, som falla inom den av försäkringsanstalten bedrivna rörelsen". Ändringen äger tillämpning jämväl med avseende på det beskattningsår, för vilket taxering verkställs i första instans år 1959.

Centralstyrelsen uttalar sin stora tacksamhet till myndigheter, landets brandkårer och brandförsvarets huvudmän, brandförsäkringsinrättningar, brandkonsulenter och alla andra medhjälpare för deras under året visade intresse, för deras personliga insatser och för allt ekonomiskt stöd.

Stockholm i mars 1960

Allan Nordenstam

| Arne Hegen

Konsulent-, kurs- och pumpkontrollverksamheten 1959

Läns- för- bund	Antal kärer	Antal konsulent- besök	Antal pump- kontroller	K u r s e r		Släckande brandförsvär		Dis- kussions- dagar	
				Förebyggande brandförsvär Antal	Delt.	Antal	Delt.	Antal	Delt.
B	137	44	82	—	—	2	37	—	—
C	60	65	79	—	—	1	12	—	—
D	83	73	200	—	—	—	—	2	176
E	139	126	211	—	—	2	100	1	70
F	85	44	148	—	—	—	—	4	95
G	74	71	131	—	—	2	60	1	40
H	104	173	244	4	87	5	91	6	286
I	21	23	16	1	59	1	17	1	60
K	56	129	99	2	47	5	62	6	340
L—M	255	551	507	3	142	10	216	10	810
N	51	61	59	—	—	4	77	3	127
O	105	105	181	—	—	2	127	3	135
P	148	82	171	—	—	7	157	1	50
R	66	33	154	—	—	1	20	3	75
S	121	185	45	—	—	—	—	2	31
T	91	91	131	—	—	3	71	—	—
U	54	57	108	—	—	3	67	3	110
W	121	116	220	—	—	—	—	1	30
X	103	131	155	—	—	10	219	—	—
Y	110	145	110	—	—	2	50	1	105
Z	80	67	140	1	19	1	25	1	30
AC	87	—	31	—	—	—	—	—	—
BD	126	195	280	1	17	1	19	3	80
	2.277	2.567	3.502	12	371	62	1.427	52	2.650
År									
1958	2.263	2.495	3.152	19	686	74	1.795	52	2.632
1957	2.300	2.744	3.266	23	541	48	1.200	42	2.219
1956	2.312	2.656	3.392	21	777	74	1.724	37	1.953
1955	2.334	2.695	3.183	13	345	51	1.427	23	858
1954	2.306	2.467	2.753	18	445	43	1.029	23	1.646

REVISIONSBERÄTTELSE

Vid ordinarie årsmöte utsågs undertecknade att granska förvaltningen och räkenskaperna för Svenska Brandkärernas Riksförbund under år 1959.

Efter fullgörande av detta uppdrag får vi härmed avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna har under året blivit siffergranskade av härtill särskilt utsedd auktoriserad revisor som häröver lämnat berättelse till oss.

Då vår granskning icke givit anledning till anmärkning i avseende å de till oss överlämnade redovisningshandlingarna, vilkas överensstämmelse med räkenskaperna vi vitsorda, förbundets bokföring, inventering av dess tillgångar eller eljest beträffande förvaltningen av förbundets angelägenheter tillstyrka vi att ansvarsfrihet beviljas styrelsen för 1959 års förvaltning.

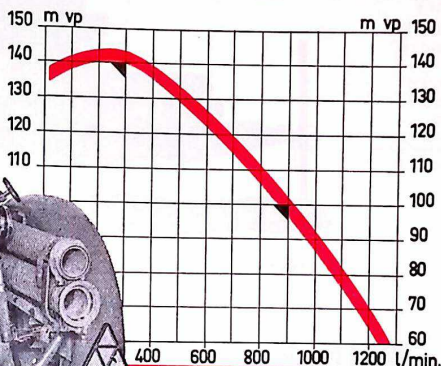
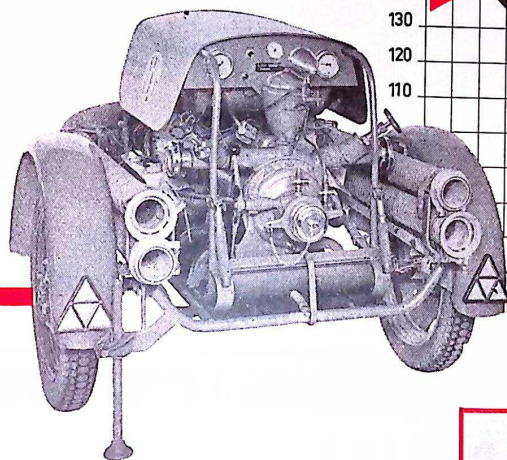
Stockholm den 4 april 1960

T. Wiktander

A. Molin

Motorsprutan

ALBIN-900 VW

▼ Normpunkter för 2,5 m sughöjd

ALBIN-900 VW

är den senaste motorsprutan av Albin Motors välkända och beprövade konstruktioner. Den bygger på 30 års erfarenhet och är godkänd av Statens Brandinspektion i enlighet med föreliggande förslag till svensk standard.

ALBIN-900 VW

drivs av en Volkswagen industrimotor men är en i övrigt alltigenom svensk produkt. Den levereras i tre utföranden (se bilderna). I normalutförande är ALBIN-900 VW försedd med komplett 6 volts elutrustning, kapell och tvåhjulig transportkärra med stor spårvidd och låg tyngdpunkt för att få största stabilitet vid bogsering.

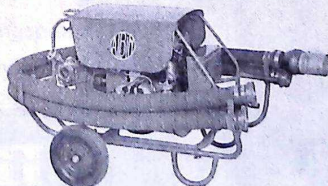
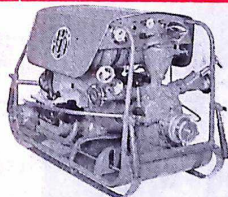
ALBIN MOTORS

välkända service med specialutbildade tekniker, välutrustad reparationsverkstad, fullständig reservdelshållning och systemet med lånesprutor garanterar Er alltid perfekt trim på Er ALBIN-park.

ALBIN MOTOR

KRISTINEHAMN

TEL. 0550/150 00

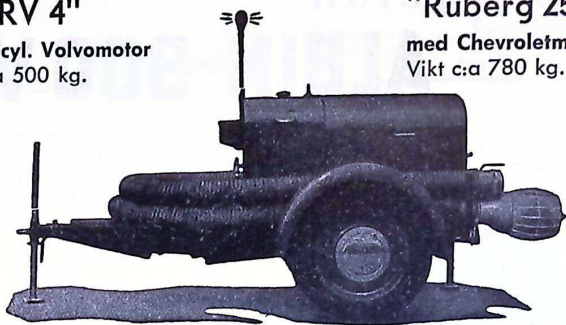

1200 liter "RV 4"

med 4-cyl. Volvomotor
Vikt c:a 500 kg.

2500 liter "Ruberg 2500"

med Chevroletmotor
Vikt c:a 780 kg.

Nyhet: Vätskefylld termostatreglerad motorkylare
Avgasejektor — Oljekylning

Wilh. Rubergs Fabriks AB, Långebro

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

**Låt Odenius
lämna kostnads-
förslag på all slags
brandredskap**

ODENIUS ENHETSSTRÅLRÖR

för SLUTEN eller SPRIDD STRÅLE
enligt CFS standardförslag

BYGELHANDTAG med inställning:

- Framåt = avstängning
- Uppåt = spridd stråle
- Bakåt = slutna stråle

Självlänsande, Frostsäkert, Lätt reglerbart

ODENIUS

Box 350, Göteborg 1
Tel. 17 31 20

T a b l å

över Svenska Brandkärnans Riksförbunds räkenskaper 1959

Balansräkning den 31 december

<i>Tillgångar</i>	1958		1959
Fordran mot säkerhet av inteckning	40.000: —		40.000: —
Obligationer, (nom 55.000: —)	47.000: —		47.000: —
Inventarier	0: —		0: —
Broschyrer m m	16.000: —		16.000: —
Preliminär skatt	2.334: —		2.592: —
Fordringar	12.194: 38		1.520: 88
Kassa, postgiro och bankräkningar	100.085: 03		105.633: 58
	<u>217.613: 41</u>		<u>212.746: 46</u>
 <i>Skulder</i>			
Brandförsäkringsverkets gåvofond	25.000: —		25.000: —
Reserverade släckningskostnadsbidrag			
från föregående år	149.638: 49	132.484: 32	
disponerat under året	141.742: 80	<u>131.892: 57</u>	
	7.895: 69	591: 75	
Släckningskostnadsbidrag			
influtna under året	124.588: 63	135.403: 94	135.995: 69
Andra reserver	422: 80		422: 80
Förutbetalda prenumerationsavgifter	5.338: —		6.175: —
Förutbetalda årsavgifter	15: —		0: —
Förutbetalda personliga avgifter	0: —		8: —
Innehållna källskatteavdrag	4.230: —		4.578: —
Interimsposter	46: —		17: 15
Diverse räkningsskulder	10.815: 89		393: 42
Skatteskulder	2.985: —		3.880: —
Balanserade medel	36.276: 40		36.276: 40
	<u>217.613: 41</u>		<u>212.746: 46</u>

Inför årets pumpkontroll

1. **AVLÄS** pumpens kondition enligt provningsprotokollet.
2. **DELGIV** pumpskötarna resultatet av pumpkontrollen.
3. **JUSTERA** pumpen enligt provningsprotokollet.

Glöm ej föra pumpjournalen!

Vinst- och förlusträkning för år 1959

Intäkter

Käravgifter	33.795: —
Personliga avgifter	1.312: —
Överskott vid försäljning av trycksaker m m	5.273: 04
Räntor	8.001: 64
Anslag:	
Statsbidrag	3.000: —
Försäkringsbolagens anslag	55.694: 49
Disponerade släckningskostnadsbidrag	131.892: 57

238.968: 74

Kostnader

Avlöning till förbundsdirektör och kanslipersonal	87.425: 32
Pensionskostnader	20.441: 95
Resekostnader för styrelse och revisorer	8.705: 50
Resekostnader för kanslipersonal	11.115: 12
Telefon, porto och frakter	4.516: 12
Expeditionskostnader	12.334: 62
Inventarier	2.822: 98
Årsmötes- och sammanträdeskostnader	4.554: 95
Nettokostnad för medaljer och diplom	5.498: 21
Skatter	2.768: —
Diverse omkostnader	3.165: 35
Utredningar	5.550: —
Arbetskommissionen	365: —
Stipendier	2.000: —
Konsulentmötet	9.429: —
Nettokostnad för tidskriften	9.971: 42
Tryckning och distribution av matrikel	3.914: 95
Kursverksamhet	12.260: —
Utbetalningar för pumpkontroll	32.130: 25

238.968: 74

Inkomst- och utgiftsstat för år 1960

Inkomster

Medlemsavgifter, försäljning av litteratur, räntor, diverse inkomster	50.000: —
Statsbidrag	3.000: —
Från föregående år balanserade släckningskostnadsbidrag från försäkringsinrättningar ca	136.000: —
Bidrag från försäkringsinrättningar ..	56.000: —
	245.000: —

Utgifter

Avlöningar	90.000: —
Pensionskostnader	20.000: —
Stipendier	2.000: —
Övriga utgifter för expeditionen även som styrelsens och kansliets reseersättningar	53.000: —
Tekniska utskottet och utredningar ..	8.000: —
Tidskriften	9.000: —
Konsulentverksamheten	8.000: —
Kursverksamheten	20.000: —
Bidrag till länsförbunden	35.000: —
	245.000: —

Gasolen och riskerna vid dess handhavande

Av sprängämnesinspektör Alfred Billberg

II. Armatur

(Forts från föreg nummer)

Flaskventiler.

Av flaskventiler förekommer i huvudsak två olika konstruktioner, (*bild 6* och *7*). Den äldre av flaskventilerna (*bild 6*) har så kallad membrantätning. Ventilspindeln är skild från kägla med dubbla membran, vilka sitter inspända i ventillhuset med ett lock eller en klämskruv. Det ena membranet är av stål och det andra av brons. Membranen medger läcksäker genomföring av spindeln. För att minska membranens rörelse är tätningen mellan säte och kägla av metallisk typ (kägla helt av mässing). Membranen utsättes vid användandet av ventilen för utmattning och kan därför brista.

En ny konstruktion har därför på senare år ersatt denna membranventil. Den nya ventilen har s. k. 0-ringtätning. Spindeln är rörligt förbunden med kägla, som har ett tätningsspår på sin cylindriska sida. I detta spår sitter en ändlös, slipad gummiring. Konstruktionen är så gjord, att ringen av gasens tryck pressas mot spårens överkant och kägla håll i ventillhuset. Fullgod tätning erhålles på detta sätt. 0-ringen är utförd av en gummikvalitet, som tål såväl gasol som kyla. Den förändrar ej sina egenskaper, om den utsättes för vätskeformig gasol och är inte beroende av väderleksförhållanden.

Käglaens tätning mot sätet är av hårdgummi med samma kvalitet som gummiringen.

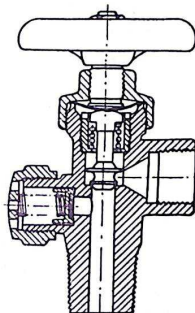

Bild 6. Flaskventil.

Båda ventiltyperna, som är godkända av Sprängämnesinspektionen, är försedda med säkerhetsventiler inställda för blåsning vid ett tryck, som ligger under gasolflaskans högsta tillåtna arbetstryck.

Förutom ovannämnda två typer av flaskventiler förekommer det emellertid även ett helt annat system, som innebär att flaskventilen är avsedd att kombineras med en direkt över flaskhalsen påtryckt reduktionsventil. Själva flaskventilen innehåller således ingen manuell rörlig ventil som i de förut nämnda fallen. Avsikten med det sistnämnda systemet är att man vid byte av flaska inte skall behöva använda några verktyg för att skruva fast reduktionsventilen. Det anses att risken för otätheter skall bli mindre genom att den mänskliga faktorn inte så mycket kan inverka på monteringen.

Det förekommer två utföringsformer av det kombinerade systemet, men handhavandet sker på samma sätt. Rackow-ventilen (*bild 8*) består liksom Kosan-ventilen av två huvuddelar nämligen dels själva flaskventilen, dels reduktionsventilen som fasttryckes med gummิตätning över flaskhalsen.

Flaskventilen innehåller en kombinerad avstängnings- och säkerhetsventil mot övertryck i flaskan. Då gas skall tagas ut öppnas flaskventilen genom att ventilstiftet nedtryckes av en centralstäng i reduktionsventilen, vilken manövreras med en hävarm. Hävarmen hindrar emel-

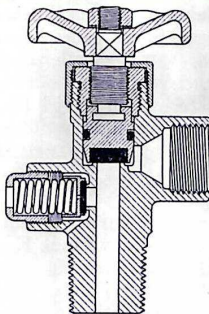

Bild 7. Flaskventil med 0-ringtätning.

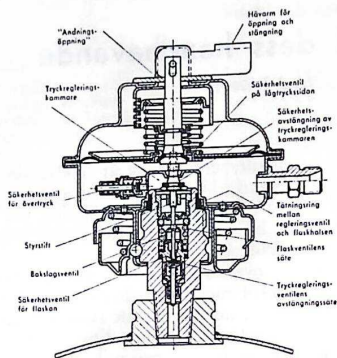

Bild 8. Rackow-ventil.

lertid inte att centralstängningen och sålunda även ventilstiftet kan lyfta sig även då hävvarmen står i stängt läge, vilket medför att flaskventilen kan "blåsa" i händelse av farligt övertryck, t ex vid eldsvåda. Flaskventilen är fjäderbelastad så att den blåser vid det med hänsyn till flask-innehållet fastställda, tillåtna övertrycket.

Reduktionsventilen anbringas som sagt på flaskhalsen helt enkelt genom att kraftigt tryckas ned över en gummipackning, varefter den fasthålls i läge genom kulor som med fjädertryck ligger an i ett styrspår runt flaskhalsen. Tätheten är sålunda beroende av att ifråga-varande gummipackning, som givetvis är resistent mot gasol, bibehåller sin elasticitet vid alla förekommande temperaturer samt inte är utsatt för åldring. Reduktionsventilen innehåller ingen särskild avstängningsventil utan avstängning av gastillförseln sker medelst den förutnämnda hävvarmen, som stänger flask-ventilen. Reduktionsventilen innehåller sålunda endast tryckreduktionsorganet i form av regleringsmembran, vartill emellertid kommer en särskild säkerhetsventil mot onormalt övertryck på lågtryckssidan. Utan att gå längre i detalj beträffande ifrågavarande ventilsystems sinn-rika konstruktion må tilläggas att flaskventilen stänges automatiskt om regleringsmembranen går sönder.

Såväl den ovan beskrivna kombinerade ventilen som den något avvikande Kosan-ventilen användes mycket i Danmark bl a av AB Kosan-gas, som även arbetar i södra Sverige, varför deras flaskor och reduktionsventiler även före-kommer där.

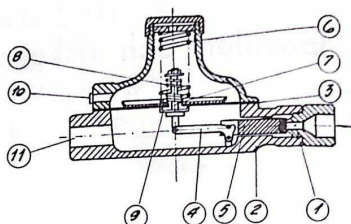

Bild 9. Reduceringsventil.

Reduceringsventiler.

Dezass uppgift är att reducera trycket på högtryckssidan i behållare till "förbruknings-trycket" på lågtryckssidan. S k högtryckssystem arbetar med över 500 mm v p, vanligen 1,5 kg/cm², under det att de vanliga lågtryckssyste-men för hushåll m m arbetar med ca 275 mm v p.

Reduceringsventilerna, fränsett de kombine-rade systemen, är i princip av samma utförande oavsett trycket på lågtryckssidan. Konstruktio-nen framgår av bild 9. Gasen från flaskan släp-pes in i ventilen vid munstycket (1), vars öpp-nings regleras av ventilkäglan (5). Trycket i undre ventilkammaren lyfte gummimembranet (3), som är belastat av fjädern (6), och här-igenom påverkas via hävvarmen (4) ventilkäglan (5) så att inloppsmunstycket stryper ju mer trycket i ventilkammaren stiger. Trycket i denna och således på lågtryckssidan, som är direkt ansluten vid utloppet (11), blir beroende av fjäderbelastningen.

De större typerna av reduceringsventiler är i regel försedda med säkerhetsventil (9), som ligger an mot gummimembranet underifrån. Säkerhetsventilens tallrik uppdrages mot mem-branet av fjädern (8) och denna är så dimen-sionerad att säkerhetsventilen öppnar vid visst tryck i undre ventilkammaren, normalt vid ca 700 mm v p. Gasen passerar då säkerhets-ventilen upp i övre ventilkammaren och avgår till det fria genom hålet (10).

De vanliga små reduceringsventilerna för hushållsinstallation med flaskan inomhus är i regel ej utförda med säkerhetsventil. Denna blåser nämligen något varje gång flaskventilen öppnas och detta medför inomhus dålig lukt och misstanke om att läckage kanske finnes. Å andra sidan kunde ev förekommande läckage negligeras på grund av att man blivit van vid lukten.

Omkastningsventiler.

För att manuellt snabbt kunna koppla om från en förbrukad flaska till en ny då man har reservflaska inkopplad, användes en ventil enl. bild 10. Den är en trevägsventil med membran-tätning. Omkastarvredet skall stå *snett uppåt* mot det inlopp, som skall vara öppet. Det skall således ej ställas vågrätt. En automatisk omkastare visas i bild 11.

Nålventiler.

Nålventiler användes för såväl högtryck som lågtryck och på grund av den smidiga reglerbarheten användes nålventiler för reglering av gasmängder i de vanligaste typerna av gasolbrännare.

Kikkranar.

Denna är den vanligaste krantypen på gasolspisar liksom på vanliga gasspisar. För att tillfredsställa tätning skall erhållas måste kikkranar vara smorda med lämpligt tätningsmedel mellan kiken och kranhuset och vidare måste ett tillräckligt anläggningstryck förefinnas. Detta åstadkommes antingen genom en ställmutter undertill som drager fast den koniska kiken eller också genom en fjäderanordning, som uppifrån trycker ned kiken med lagom kraft i kranhuset. Dessa kranar fungerar vanligen bra åtskilliga år, men förr eller senare brukar de bli otäta. Krankiken behöver därvid omslipas, vilket kan ske genom att kiken med slippasta återinslipas i kranhuset, men den rationellaste metoden är att utbyta kranen. Det förekommer ibland att kikkranarna inte har tillräckligt lång gångning i nedre änden vid muttern, så att det inte går att dra till muttern tillräckligt för att

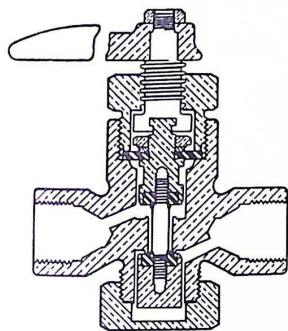

Bild 10. Manuell omkastare.

åstadkomma erforderligt tätningstryck, men bara man observerar detta är det ju ett lätt avhjälpt fel eftersom det ju bara gäller att gånga upp kranspindeln någon millimeter till eller ev att lägga in en tjockare mutterbricka. Tyvärr är det ju så att äldre modeller av gaskök och gasolspisar går ur marknaden och att det kan vara svårt att få tag i reservdelar till modellen ifråga och det är därför viktigt att ha klart för sig att det i de allra flesta fall går att reparera upp ventiler på äldre fabrikat. Både om vanliga gasapparater och gasolapparater gäller att det inte alls är nödvändigt att döma ut apparaterna därför att kikkranarna börjat läcka. Motorventiler slipas rutinemässigt men att slipa kikkranar och nålventiler tycks vara märkvärdigt på något vis.

Rörskarvar.

Rördragningen utföres vanligen med kopparrör och då lämpar sig Securexkoppling bäst vid glödgate rör eller i varje fall glödgate rörändar samt Ermerokoppling för hårda rör.

III. Handel och distribution av gasol

Distributionen av gasol sker mestadels från de två raffinaderierna Skifferoljeverket, Kvarnorp resp Koppartans Olje AB, Göteborg medelst specialkonstruerade och särskilt godkända järnvägstankvagnar och cisternbilar till omfyllningsstationer eller i en del fall direkt till storförbrukare.

Från omfyllningsstationerna levereras gasflaskor av olika storlekar dels till återförsäljare dels direkt till vissa kunder. Återförsäljarna utgöres framför allt av järn- och färghandlare som för detta ändamål kan erhålla tillstånd att inneha fördrag eller upplåt. Enligt förordningen angående eldfarliga oljor och Kungl Kommers-

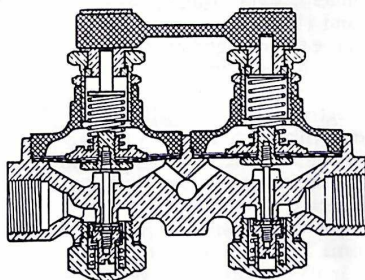

Bild 11. Automatisk omkastare.

kollegii tillägsbestämmelser av den 30 maj 1949 Ser A nr 3 med vissa ändringar av den 15 december 1951 Ser A nr 20 gäller beträffande handel bl a följande.

Uppgår det gasollager som skall innehavas i samband med handel till högst 2.000 kg skall samtidigt med handelsanmälan till polismyndigheten i orten inges anmälan om inrättande av förråd.

Överstiger lagerkvantiteten 2.000 kg erfordras ansökan hos länsstyrelsen om tillstånd att inrätta *upplag*.

Enär i båda fallen ortens brandchef kommer att beredas tillfälle att yttra sig bör vederbörande rekommenderas att redan från början samråda med brandchefen, varigenom betydande tidsvinst kan ernås. Till ledning för anordnandet av lämplig lagerplats har Svenska Skifferolje AB i sina anvisningar 105 januari 1953 sammanfattat de synpunkter, som i praktiken visat sig mest betydelsefulla vilka granskats och godkänts av Sprängämnesinspektionen och Statens Brandinspektion såsom normgivande ur säkerhetssynpunkt. Enär ifrågavarande anvisningar är ganska omfattande och innefatta flera alternativ måste i detta sammanhang hänvisas till denna anvisning.

Beträffande riskerna kan man nog i detta sammanhang lugnt påstå att någon primär brandrisk inte föreligger. Flaskornas ventiler och övriga förslutningsanordningar är sådana att, med hänsyn till den rigorösa kontrollen vid fyllningsstationerna, någon läckagerisk icke föreligger. Däremot kan man icke undgå sekundära risker om brand uppstår i eller i närheten av gasolupplaget och det är därför tydligt att gasolupplagets placering ur sekundär risksynpunkt är av stor vikt. I den mån det inte är möjligt att placera gasollagret så att det inte förefinnes risk för farlig upphettning på grund av brand i närheten, så får man i andra hand försöka se till att lagret är åtkomligt för brandkåren i och för kylning. I detta sammanhang bör påpekas att gasolflaskor inte är lika farliga som högttryckstuber innehållande acetylen, syrgas etc, vilka som bekant vid brand kan bli utsatta för raketverkan och flyga långa vägar. Gasolflaskorna är av tunnare material och är konstruerade så att de fläkes upp utmed ena sidan och man behöver knappast riskera att flaskorna kastas i väg något nämnvärt. Dessutom är nästan alla i Sverige använda flaskor försedda med säkerhetsventil, vilket gör att

brandmanskapet har möjlighet att bedöma kylningens effektivitet. Eftersom utströmmande gas väl i regel kommer att taga eld, så kan man sätta in kylningen där den bäst behövs. Så länge någon nämnvärd pysning från säkerhetsventilerna inte förekommer är kylningen tillräcklig och någon brand- eller explosionsfara föreligger knappast, såvida icke stickflammar upphettat plåten över vätskeytan till hög temperatur.

Överfyllning av gasol från förrädsflaskor till småflaskor.

På senare år har användning av campingkök och gasollampor kommit alltmer i bruk. De små gasbehållare, s k "småflaskor", som härvid användes, fylls inte vid gasstationerna utan hos vissa återförsäljare, som för detta ändamål efter anmälan hos brandchefen kan erhålla tillstånd härtill.

Skifferoljebolaget tillhandahåller stativ och övrigt arrangemang för sådan överfyllning. Det är att observera att överfyllning på småflaskor endast får äga rum i det fria, vilket beror på att gas strömmar ut under påfyllningen och arrangemanget skulle därför innebära alltför stor brand- och explosionsfara inomhus. Som framgår av bild 12 placeras förrädsflaskan upp och ned i motsats till vad som är fallet då man ansluter direkt till förbrukningsapparaten. Sedan flaskventilen förbundits med småflaskans ventil på sätt bilden visar och båda flaskven-

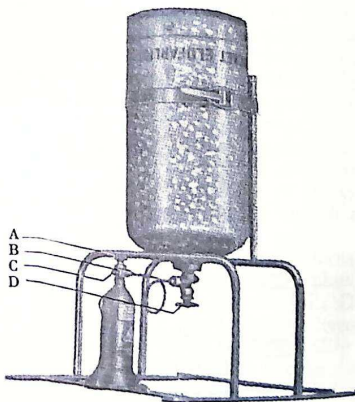

Bild 12. Överfyllning av gasol.

tilerna öppnats, kommer sålunda flytande gasol att tryckas ut ur den stora förrädsflaskan.

För att det icke skall uppkomma mottryck i den lilla flaskan är denna försedd med en särskild pysventil, som skall öppnas innan påfyllningen börjar. Härigenom sker fyllningen av flaskan snabbt, men en mindre mängd gas kommer sålunda att utströmma vid varje fyllning och arrangemanget måste sålunda vara sådant att denna utströmmande gas icke medför någon brand- eller explosionsrisk. Vid fyllning av en småflaska rymmande 1 liter, vilket motsvarar en gasolvikt av ca 425 g, avblåses i medeltal ca 3 liter gasolgas, vilket är tillräckligt för att göra ca 250 liter luft brännbar och explosiv.

Det är vidare att observera att småflaskor praktiskt taget alltid i vårt land innehåller propan. Som tidigare sagt kan nämligen butan inte användas under ca 0°C under det att den gasolpropan som saluföres i Sverige kan användas ända ner till ca -35°C. (Kokpunkten ligger nämligen vid ca -40°C.) Detaljerade och

av Sprängämnesinspektionen godkända anvisningar tillhandahålles av Skifferoljebolaget (nr 107 oktober 1952).

En viktig detalj beträffande konstruktionen av småflaskor kanske bör nämnas. Pysventilen är försedd med ett dykrör, som sticker ner ett litet stycke i flaskan. Härigenom kommer vätska i stället för gas att strömma ut genom dykröret så fort nivån stigit till dykrörets mynning och härvid finns det fortfarande ett visst gasrum på toppen av flaskan. Enligt instruktionen skall fyllningen avbrytas så fort vätska kommer fram ur pysventilen. Även om denna avstängning inte skulle ske omedelbart föreligger ingen omedelbar risk för överfyllning av flaskan därför att ett kraftigt mottryck mycket snabbt uppstår i flaskans gasrum som hindrar den fortsatta fyllningen. Här emellertid överfyllning råkat inträffa är det endast att öppna pyskranen tills dess att gas börjar utströmma ur densamma i stället för vätska.

(Forts)

BRANDCHEFER!

Brandbilen som Ni tänker bygga kommer i rätta händer om vi får utföra

BYGGNATIONEN.

80-tal brandbilar med lika många nöjda kunder har lämnat vår fabrik.

Karosser med styrka men ändå stil och kvalitet till rimliga priser.

Begär offert och byggnationsbeskrivningar

(Även ombyggnader utföres)

Explosion på tankfartyg

Lördagen den 22 augusti 1959 inträffade en explosion med efterföljande brand på det bensinlastade tyska tankfartyget "Hinrich" på 2.500 ton d. w., som låg i Karlskrona oljehamn. Larm inkom kl. 11.47 och föranledde omedelbart stort pådrag. Från stadens brandkår sändes två bilar jämte jeep med skumkär. Från marinen sändes en bil samt flodspruta och bogserbåtar. Oljehamnen är så belägen, att den kan iakttagas i god tid innan man kommer fram. Nu syntes från fartyget måttlig grå rökutveckling ur ventilatorerna akterut. Någon svart oljerök syntes inte till. Det hela tydde på brand i inredning, och såg inte så svårt ut.

Vid landgången mötte kaptenen och gav en snabb orientering. Tre man var skadade (varav en så svårt, att han avled efter några dagar). Ambulans rekvierades genast. Själva branden visade sig mycket riktigt vara liten. Det brann i rörisoleringar m. m. i pannrummet samt i en hög pappersäckar på gretingen. En brinnande trasselsudd fanns i maskinrummet. Branden släcktes lätt med en smalslangsledning. Då det fanns en påfallande stark bensinlukt i hela maskinavdelningen samt oljepölar på flera ställen, drogs även en skumledning in och hölls i beredskap liksom en pulverdimpläckare.

För att kunna förklara vad som hänt behövs först några ord om ångsystemet på ett tankfartyg. Från ångpannan går en huvudledning under kobryggan. Från denna ledning går grenledningar till de olika förbrukningsställena såsom ankarspel (är ofta el-drivet), ångpumpar, värmeslingor och ångrör för blåsning av tankarna. Returången (dock ej från värmeslingorna) samlas sedan i en returledning, som går tillbaka till kondensorn. För att kondensatet skall avluftas innan det åter går in i pannan passerar det en speciell avgas- och reningstank, som kallas skvallertank, kaskadtank eller rätt och slätt hotwell efter den engelska benämningen (tyska: Kaskadentank eller Schwimmertank). Luckorna på denna brukar hållas öppna, för att man skall kunna se eventuella föroreningar.

Returången från värmeslingorna, som ju i sig själva utgör en effektiv kondensor, samlas i en egen dräneringsledning, som går direkt till hotwell. Vid läckage på en slinga kan lasten lätt komma in i ledningen. Särskilt bensen och saltvatten omväxlande går mycket illa åt godset

och medför ständiga översynsarbeten. En clean tanker har därför vanligen inga kompletta värmeslingor. Dessa sätts inte in, förrän fartyget skall frakta tyngre oljor.

Den bensinlastade "Hinrich" hade emellertid värmeslingor i tankarna. Slingorna hade provtryckts på varv endast 14 dagar tidigare. Trots detta hade tydligen bensinånga läckt in i någon slinga, passerat två enligt uppgift stängda (?) ventiler och kommit in i hotwell, som var placerad i pannrummet intill pannan. (Lloyd's klassningsbestämmelser föreskriver, att hotwell skall stå lätt åtkomlig och på stort avstånd från pannan i en väl synlig och väl ventilerad del av maskinrummet. Motsvarande bestämmelse finns inte hos Germanischer Lloyd). Luckorna på hotwell var öppna och lämnade fri plats för bensinångorna, som sögs in i fyren några meter därifrån. Det blev naturligtvis en explosion med efterföljande brand. Explosionsvågen var så kraftig, att den slet upp två dörrar mellan det utanför liggande maskinrummet och inredningsgångarna mellan maskinkappen och de bordsvarts liggande hytterna. Flera hytter "bläste omkull" på ena sidan. Trävirket var svett men hade aldrig tänt, som tur var. I babordsgången var explosionsvågen och -flamman särskilt kraftiga. De följde gången föröver och slog ut på förkant av bryggan endast några meter från de aktersta trungkarna, som stod öppna!!! De akte tankarna var helt tomma men ej utgasade. Man kan lätt — men ogärna — tänka sig vad som eventuellt kunde ha hänt, om lågan nått ända fram till trunken. Explosionsvågen gick även uppåt och ut genom maskinskylight, men här blev förodelens mindre.

Hotwell sprängdes aldrig. Ångluftblandningen var tydligen överkarburerad inne i tanken, ty det brann ur luckorna. Den branden liksom det mesta av den övriga elden släcktes av besättningen på ett tidigt stadium. För brandkåren återstod i stort sett endast eftersläckning.

Den man, som senare avled, stod mitt i pannrummet och blev svårt bränd. En annan skadad var på väg till pannrummet ned för en lejdare, när explosionen inträffade. Även han fick brännskador. Den tredje skadade låg och sov i en hytt, som demolerades.

När explosionen inträffade, var fartyget i

det närmaste lossat. Endast några minuters pumpning återstod. Ångpumparna gick givetvis ej att använda, men däremot de elektriska. Med viss tvekan gavs tillstånd att köra dessa. Strömkällan fanns i maskinrummet, där det fortfarande luktade bensen, ehuru mycket svagt. Någon direkt anledning att befara en ny explosion fanns dock icke. Skadorna i maskinrummet var obetydliga och dieselgeneratoren hade gått hela tiden.

Sedan lossningen avslutats och fartyget i all hast klarat av sina affärer med land beslöts följande åtgärder i samråd med fartygsbefälet och stadens magistratsbesiktningsmän. De tre ångrören mellan pannan och tankarna skulle blindflänsas då det till en början inte med säkerhet kunde sägas från vilket rör bensen-ången kom. Då bensen kunde förmodas ha kommit in i pannan rekommenderades blåsning av denna, tömning av hela ångsystemet i akterskeppet och renspolning av panna, kondens-tank, rör m. m. Huvudmaskineriet fick inte sättas i gång förrän maskinrummet prövats gasfritt. Fartyget skulle snarast bogseras ut på yttre redden, där dessa arbeten kunde äga rum.

Därmed var saken ur värden, åtminstone för brandkårens del. Dagen därpå besiktigades fartyget på nytt av magistratsbesiktningsmännen. Maskinrummet befanns gasfritt. För fartygets drift och säkerhet erforderliga anordningar var utan anmärkning, varför sjövärdighetsbevis kunde utfärdas för gång till Kiel och fartyget avgå.

Några ytterligare synpunkter på verksamheten i samband med tankfartyg kan kanske vara på sin plats:

Vid förtöjning av tankfartyg är det lämpligt att använda tågvirke eller wire med stroppar av tågvirke. Avsikten är att förtöjningarna lätt skall kunna kapas. Risker för gnistbildning minskar väl även. Från yttre utsidan bör två bogsertrossar stickas ut ned till vattenlinjen. Dessa trossar bör vara upplagda och fastsatta så att de oberoende av senare åtgärder ombord medger erforderlig bogserlängd. Dessa önskemål om åtgärder för fartygets snara bortförande vid behov motsägs i viss mån av önskemålet om petroleumstängsel. Till förhindrande av oljespill brukar man f. ö. plugga spygatten inom hamnområde.

Att luckorna till tankar med första klass olja inte får vara öppna vid kaj eller inom hamnområde kan synas fullständigt självklart för

brandfolk, men är det tydligen inte alltid för sjöfolk. Om inte ordinarie avgasledning räcker till vid lastning eller lossning kan möjligen tankens pejlucka få hållas öppen under förtösättning, att den täcks av väl fastsatt explosions-skydd i någon form.

En annan sak som det fuskas en hel del med är strömbrytaren på jordkabeln till fartyget. För att förhindra gnistbildning vid kontaktställena skall denna kabel anslutas resp. borttagas i strömlöst tillstånd. Pumpslangarna får givetvis endast kopplas in resp. borttagas så länge strömbanan är sluten.

Öppen eld ombord förekommer i pannrummet och kabyssen. Ången är nödvändig för driften ombord (bl. a. eldsläckning) och man får försöka kompensera denna risk genom att se till att dörrar, ventiler m. m. till yttre däck hålls stängda och att maskin- och pannrums-ventilatorerna är vända akteröver. Därest värmeslinga inte används, bör dess kondensledning blindflänsas. Eld i kabyssen är väl däremot inte alltid nödvändig, då flertalet tankfartyg har kokplattor för ånga eller elektricitet. De gamla vanliga bekymren med rökning och öppen eld i samband med reparationer får man dessutom räkna med, men det är ju inget speciellt för tankfartyg. Rökning brukar f. ö. vara tillåten i hytter och mässar.

De gamla vanliga gnistbildningsorsakerna såsom t. ex. bristfälliga el-sladdar, nylonkläder, järnverktyg o. s. v. får man också räkna med och hålla efter så gott det går. Därtill kommer ankarspelet. När ankaret går i sjön, kan det bli ett mindre fyrverkeri såväl på backen som i förpiken. Det sistnämnda rummet bör prövas gasfritt innan. Kättingen bör inte gå för runt utan broms rekommenderas. Kanske är det tur, att tankfartyg ankar så sällan!

Jag vill slutligen påminna om risken med syrgasapparater ombord på tankfartyg eller överhuvudtaget i samband med olja. Syre under tryck tillsammans med olja kan som bekant ge upphov till explosion.

Mycket mer finns givetvis att säga i detta ämne såväl till arten som graden. Avsikten har icke varit att komma med någon uttömmande beskrivning av tankfartyg och riskerna i samband med dessa, utan det har bara gällt en liten orientering. Den som har anledning att verkligen sätta sig in i dessa frågor får söka annan källa.

O. Michal.

Sjukhusbrand i Falun

Måndagen den 7 december 1959 kallades brandkåren i Falun till en brand i Falu Central-lasarett. Då branden, på grund av brandställets speciella karaktär, kan tänkas ha ett allmännare intresse, lämnas här en redogörelse för densamma.

Den sjukhusbyggnad, i vilken branden utbröt, är ett fyra våningars tegelhus med inredd vindsvåning. Denna vindsvåning inrymmer bostäder för lasarettets personal. De övriga våningarna i huset utgörs av vårdavdelningar och kliniker. I byggnadens norra ände har tillbyggt ett femvåningshus, som inrymmer utslutande vårdavdelningar. De bägge husen har gemensamt trapphus med hiss, vars maskinrum ligger i den äldre byggnaden i ett plan ovanför den inredda vindsvåningen. Från trapphuset, som har öppen förbindelse med väntrum och mottagningar, går korridorer till vårdavdelningar i de bägge husen. Vindsvåningen är avskild från den nyare byggnaden med en brandsäker sektioneringsvägg. Från personalvåningens korridor leder en dagslustrumma av trä genom den ovanför liggande hanbjälksvinden. Trumman är helt öppen nedåt och i yttertakets försedd med armerat glas. Från en i källaren befintlig brännugn, som användes för att bränna diverse avfall, leder en skorsten upp genom taket. Denna skorsten är från hanbjälksplanet kringbyggd med en trätrumma på ett avstånd från skorstenens ytterkant av ca 20 cm. Bjälklaget mellan vindsvåningarna utgöres av trä, som på undersidan är reveterat och på ovasidan försett med fyllning av krossad masugnslagg. Till utrymmet ovanför vindsvåningen leder ingen annan förbindelse än taklucka från yttertakets.

Brandbekämpningen.

Branden upptäcktes strax före kl 13 av en byggnadsarbetare, som var sysselsatt med reparationsarbete i personalvåningen och som observerade att det brann i den nämnda dagslustrumman. Larmet inkom till brandkårens alarmeringscentral kl 13.00. Från brandkåren utsändes en redskapsvagn med tank och frontpump samt en stegbil och en personalstyrka av 1 + 8 man. En måttlig sydlig vind rädde vid

tillfället och vid brandkårens ankomst var övre delen av det norra huset helt omvärt av rök och öppen eld observerades vid ljustrummans takmyrning. Det första angreppet gjordes med en slangledning över maskinstegen och upphuggning av yttertakets påbörjades. Ledning nr 2 utlades genom byggnadens östra trapphus och ljustrumman till hanbjälksvinden. En tredje ledning fördes genom samma trapphus och en taklucka ut på yttertakets. Samtidigt med denna drogs en ledning genom den norra (nyare) byggnadens östra trapphus till vinden i detta hus för bevakning av denna.

Omedelbart efter framkomsten begärdes förstärkning från brandstationen och sedan denna anlät, utlades även en ledning genom det västra, gemensamma trapphuset och personalvåningen till den brinnande vindsvåningen. Samtliga slangledningar anslöts till utomhus belägna brandposter via bilmotorsprutor.

Utomhustemperaturen var vid detta tillfälle -9°C , vilket gjorde, att en ishinna mycket snabbt bildades, dels på taket, som var belagt med tegel, dels på maskinstegen. Detta medförde, att släckningsarbetet, i vilket sammanlagt 20 man deltog, stundom blev tämligen besvärligt och riskfyllt. Några olyckstillbud inträffade dessbättre icke. Efter en knapp timmes arbete var branden begränsad och efter ytterligare en timme återvände större delen av utryckningsstyrkan.

I personalvåningen hade sjukhusets personal påbörjat släckningsarbetet genom att försöka ösa upp vatten i hinkar mot den brinnande ljustrumman (närmaste inomhusbrandpost fanns i källarvåningen). Detta resulterade i att avsevärda mängder överskottsvatten rann ut på korridorens golv. Då släckningsvattnet från

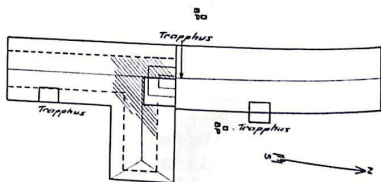

Bild 1. Plan över sjukhusbyggnaden.

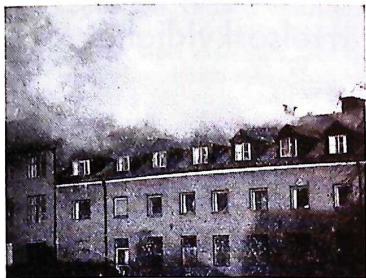

Bild 2. Branden sedd från väster.

vinden trängde ned i våningen, evakuerades personalbostäderna. Det befarades att vatten skulle tränga ned även i den underliggande vårdavdelningen, varför även denna våning utrymdes. På avdelningen vårdades 28 patienter, vilka flyttades över till en för tillfället tom avdelning i den norra byggnaden. Förflyttningen av patienterna ombesörjdes på ett lugnt och effektivt sätt av sjukhusets egen personal.

Trapphusen står som nämnts i en del fall i öppen förbindelse med väntrum till olika mottagningar, där många människor uppehöll sig. Trots att en stor del av släckningspersonalen tvingades passera denna väg, där även slangutläggning förekom, förmärktes icke någon tendens till panik eller oro.

Brandorsak och erfarenheter.

Polisutredningen visar, att branden torde ha uppstått genom att gnistor från den ovan nämnda skorstenen på något sätt dragits in under yttertaget och antänd den där befintliga trärumman. I pannan förbränns lättare avfall, såsom papper, träull, cellstoff o d, och det har tidigare observerats att våldsamma gnistregn förekommit ur denna skorsten.

Skadorna genom branden uppskattas till omkring 60.000 kr.

De erfarenheter som erhållits, torde kunna sammanfattas sålunda: Inomhusbrandposter bör finnas i varje våningsplan för ett förstahandsingripande från personalen. De bör dimensioneras så, att brandkårens personal vid ankomsten kan utnyttja dem för det fortsatta arbetet. Härigenom undviks i de flesta fall tidsödande slangdragningar genom lasaretslokaler

Statens Brandskola

Ur berättelsen för skolans verksamhet år 1959 hämtas nedanstående statistiska uppgifter beträffande avhållna kurser:

Kat I:	Kurser	Deltagare
Brandchefskurs (4:e perioden)	1	14
Brandmästarekurs	1	24
Brandförmanskurs	1	25

Kat II:	Kurser	Deltagare
Brandchefskurs	1	19
Brandmästare- och -förmanskurs	1	20

Kat III:	Kurser	Deltagare
Brandchefskurs	11	269
Repetitionskurs	9	165

I anslutning till brevkurs:	Kurser	Deltagare
Industribrandchefskurs	3	60

Skogsbrandsläckning:	Kurser	Deltagare
Skogsbrandsläckningskurs	12	316

Vattendykartjänst:	Kurser	Deltagare
Instruktionskurs	1	15

Skorstensfejare:	Kurser	Deltagare
Mästarekurs	2	47
Gesällkurs	2	40

Antalet godkända elever utgör 1.014. Antalet elever i samtliga kurser från år 1941, då skolan började sin verksamhet, uppgår till 20.254.

Behållningen i *Torsten Moblins stipendiefond* uppgick vid årets slut till 39.870 kronor. Två stipendier har utdelats under året.

Inga inifrån oåtkomliga och okontrollerbara vindsutrymmen.

Inga genomgående trätrummor.

Effektiva gnistavskiljare i rökgångar från eldstäder från vilka stark gnist- och flagbildning befaras.

Nej, det är inga nya erfarenheter, men varje gång nästan lika aktuella!

O. Nyström.

Skorstensfejares underrättelseskyldighet

Av hovrättsfiskal C. G. Källner

En häradsrätt i Skåne har i april 1959 meddelat dom i ett mål mellan allmän åklagare samt en skorstensfejare E. i D. landskommun angående underlåtenhet att underrätta brandchef och husägare om felaktighet, som iakttagits vid sotning. Eftersom denna dom, som vunnit laga kraft, är av åtskilligt intresse för skorstensfejarnas medverkan i brandsynarbetet samt även givit anledning till vissa frågor av principiell natur, synes en närmare redogörelse för densamma jämte några kommentarer förvara sin plats i denna tidskrift.

Vid undersökning efter några bränder i halmtaksförsedda byggnader i kommunen framkom att skorstenarna saknat gnistsläckare samt att skorstensfejaren, trots att han vid sotning uppmärksammat detta, icke anmält förhållandet till brandchefen eller byggnadernas ägare. I § 30 i kommunens brandordning återfinnes den sedvanliga föreskriften om skyldighet för skorstensfejaren att vid sotning undersöka, huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller dylikt finnes felaktighet, som kan medföra brandfara samt att ägna uppmärksamhet jämväl åt annat som kan utgöra föremål för undersökning vid brandsyn. Vad som skall undersökas vid brandsyn framgår för landskommuns del av 34 § 3 mom. brandstadgan: bl. a. huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annorstädes finnes brist, som kan medföra brandfara, samt huruvida i övrigt anordning eller förhållande förefinnes, som kan medföra fara för brands uppkomst och spridning. Kommunens brandordning innehåller följande bestämmelser om gnistsläckare:

§ 45. Vid nybyggnad och ombyggnad av hus med eldstad böra följande anvisningar iakttagas i den mån annat ej följer av byggnadsstadgan eller byggnadsordning: — — — Skorsten, som uppföres inom ett avstånd av tjugio meter från byggnad med tak av lätt antändbart material eller från ladugårdar eller stall för minst tio djur, skall förses med effektiv gnistsläckare (av rostfritt trådnät med högst 10 mm maskor).

§ 46. I fråga om befintliga byggnader böra följande anvisningar iakttagas i den mån annat ej följer av byggnadsstadgan eller byggnadsordning: — — —

Gnistsläckare skall anbringas i den omfattning som gäller för nybyggnad.

Vid rättegången erkände E. de faktiska förhållandena men förnekade, att avsaknad av gnistsläckare utgjorde sådant förhållande som han enligt brandordningen hade att anmäla till brandchef och husägare. Han anförde vidare, att avsaknad av gnistsläckare icke kunde anses medföra ökad brandfara. Han påpekade att lydelsen av §§ 45 och 46 i brandordningen visade att bestämmelserna icke vore bindande så att gnistsläckare *skall* finnas utan att denna anordning faller under en anvisning som *bör* följas. Avsaknaden av gnistsläckare vore därför icke brott mot gällande föreskrifter, kunde icke föranleda föreläggande vid brandsyn och borde därför ej heller omfattas av skorstensfejarens underrättelseskyldighet.

I häradsrättsens domskäl heter det:

Även om ingressen till § 45 och § 46 anger bestämmelserna i paragraferna allenast såsom anvisningar, vilka böra iakttagas, synes dock anvisningarnas innehåll och utformning tala för att de mera böra betraktas som föreskrifter än som anvisningar. Häradsrätten finner i vart fall framgå, att brandordningen fäster särskild vikt vid anbringandet av gnistsläckare såsom åtgärd till förebyggande av brandfara. Med hänsyn härtill och till omständigheterna i övrigt, finner häradsrätten sig böra hålla för visst, att avsaknad av gnistsläckare å halmtaksförsedda byggnaders skorstenar kan medföra brandfara och därmed innebära sådant missförhållande, som skorstensfejare jämlikt § 30 i brandordningen hava att underrätta husägare och brandchef om.

Häradsrätten dömde så E. att enligt brandordningens straffparagraf böta 50 kronor.

Det avgörande för skorstensfejares underrättelseskyldighet i ett fall som detta synes vara skorstensfejarens bedömande huruvida å tak och skorsten finnes felaktighet eller i övrigt anordning eller förhållande, som kan medföra brandfara. Skorstensfejaren har att göra detta bedömande efter objektiva grunder i det föreliggande fallet med stöd av erfarenhet samt eventuellt förefintliga normer. I detta fall föreligger ett uttalande i den för kommunen gällande brandordningen om att anvisning om gnist-

släckare bör iakttas. Detta är visserligen icke en bindande föreskrift i den meningen att husägare, som ej iaktager densamma, kan dömas till straff enligt brandordningen. Men den utgör däremot stöd för en brandsynförrättare att i det enskilda fallet utfärda föreläggande om att gnistsläckare skall anbringas, och länsstyrelsen kan ge samma föreläggande vid vite. Alla de åtgärder, som kunna bli föremål för brandsynförelägganden, äro icke och kunna icke vara uttryckligen angivna i författning eller brandordning. I det fallet att brandordningen helt saknat anvisningar om gnistsläckare hade skorstensfejaren med all sannolikhet ej tvekat om att brandfara kunnat föreligga och därför underrättat brandchefen. Den omständigheten att det i kommunens brandordning rekommenderas gnistsläckare bör ej leda till annat bedömande och förfaringssätt.

Av gällande bestämmelser om skorstensfejares underrättelsesplikt framgår, att det är tillräckligt att en brist eller ett missförhållande kan medföra brandfara. Bedömningen av om brandfaran är så stor att åtgärd erfordras tillkommer emellertid brandsynförrättaren, och underrättelseskyldigheten måste anses tillkommen för att sätta denne i tillfälle därtill. Underrättelseskyldigheten fullgörande är därför ur skorstensfejarens synpunkt närmast en ren ordningssak. Häradsrättens domskäl behöva måhända ej uppfattas så att rätten ansett anvisningarna i brandordningen om gnistsläckare bindande i vidare mån än här antagits. Av orden "finner i *var* fall framgå" torde ock få slutas att anvisningarnas juridiska karaktär icke varit avgörande för den fällande domen.

Det må vidare i anledning av domen påpekas, att skorstensfejare i stad, köping och municipalsamhälle, där brandstadgans avd. I gäller, skall dömas till dagsböter enligt 45 § brandstadgan, om han brister i sina åligganden, medan skorstensfejare i landskommun endast kan dömas enligt brandordningarnas straffbestämmelse, som ej stadgar dagsböter utan böter mellan 5 och 300 kronor. Detta är givetvis en oförmåhet, som kan leda till olika strängt straff för samma förseelse.

Ett närliggande spörsmål gäller påföljden för brandsynförrättare, som uraktlåter att meddela brandsynföreläggande, där sådant bort utfärdas. Beträffande skorstensfejare i stad med yrkesbrandkår gäller också i detta fall 45 § brandstadgan. För brandchef, brandbefäl samt

brandsynenämnd innehåller däremot brandlagstiftningen icke några för detta fall tillämpliga straffbestämmelser. Dessa personer äro nämligen i sin egenskap av brandsynförrättare ämbetsmän enligt 25 kap. 11 § strafflagen, oavsett om de äro tjänstemän eller kommunala förtroendemän eller, såsom skorstensfejare i brandsynenämnd, egen företagare. De kunna alltså i här berörda fall dömas för tjänstemissbruk och tjänstefel enligt strafflagen.

Slutligen må anmärkas att man icke ens av den mest omsorgsfulle och skicklige skorstensfejare eller brandsynförrättare kan begära att han skall upptäcka alla felaktigheter eller missförhållanden, som kunna medföra brandfara. I dylika fall får man ta hänsyn till felets beskaffenhet och vederbörandes utbildning och erfarenhet. Endast i uppenbara fall av försummad tillsyn kan det väl här bli aktuellt att inskrida med åtal. För skorstensfejarnas del må ock uppmärksammas de i 20 § brandstadgan förekommande olika ordalagen "sorgfälligt undersökas" och "uppmärksamhet skall jämväl ägnas åt", vilken betydelse denna skillnad nu må ha.

AWG

De mest sålda lättmetallströrlören
 Modernast — Effektivast
 Typ II, typ III
 Enhellsströrlöret
 Kombinationsströrlöret
 Dimströrlöret
 Enhelsmunstycket

AWG BAVARIA ZIEGLER
 då det gäller all slags brandmateriel

EWERT WILHELMSSON
 BRANDREDSKAP - Vagnhärad Tel. 0156/10029

Kungörelse om Riksförbundets studiestipendier 1960

Svenska Brandkårens Riksförbund utdelar för år 1960 studiestipendier till ett sammanlagt belopp av kr 2.000:—.

Stipendierna få sökas av brandbefäl och brandmän vid brandkårer anslutna till Riksförbundet samt brandkonsulenter.

Stipendierna äro avsedda dels till studier i och för höjande av den personliga yrkesskickligheten, dels till studier av sådana förhållanden inom brandväsendet, som kunna bli till gagn för Riksförbundets verksamhet.

Studierna böra fullgöras vid in- eller utländsk brandkår eller institution där goda lärdomar för avsett ändamål kunna inhämtas, vid utbildningskolor eller specialkurser för brand-

väsendet, vid utländska brandtekniska anstalter e. d. Stipendier skola sökas hos Svenska Brandkårens Riksförbunds Verkställande Utskott, Jakobsgatan 14, Stockholm C, senast den 15 maj 1960.

Stipendiat skall i ansökan uppgiva födelseår, nuvarande anställning, vad de avsedda studierna skola omfatta, plats och tid för deras bedrivande samt beräknade kostnader. Till ansökan skall bifogas meritförteckning ävensom tillstyrkande utlåtande från vederbörande brandchef, brandstyrelse eller styrelse för brandkårsförening eller brandkårsförbund.

Senast två månader efter studiernas avslutande skall studieberättelse ingivas till V. U.

Grunder för utdelning av Riksförbundets stipendier

Stipendierna avse att bereda personal vid landet till Riksförbundet anslutna brandkårer eller brandkårsförbund möjligheter till utbildning genom studier, som höja den personliga yrkesdugligheten och därmed bli till gagn för brandkåren eller äro av betydelse för Riksförbundets allmänna verksamhet.

Studierna böra fullgöras vid in- eller utländsk brandkår eller institution, där goda lärdomar för avsett ändamål kunna inhämtas, vid utbildningskolor eller specialkurser för brandväsendet, vid utländska brandtekniska anstalter e. d.

Stipendieutdelningen kungöres i "Brandkärstidskrift" minst en månad före ansökningstidens utgång med angivande av stipendiernas ändamål och den tid, inom vilka ansökningarna skola vara inkomna till V. U. Sökande äro skyldiga att uppgiva ändamål, tid och plats för avsedda studier, att bifoga meritförteckning jämte tillstyrkande utlåtande från vederbörande brandchef, brandstyrelse eller styrelse för brandkårsförening eller brandkårsförbund och att inom två månader efter studiernas fullgörande ingiva studieberättelse till V. U.

Stipendierna kunna utdelas till brandmän och brandbefäl vid brandkårer, anslutna till Riksförbundet, ävensom till brandkonsulenter.

V. U. bestämmer stipendiernas antal och storlek, varvid hänsyn toges till den nytta avsedda studier kunna anses hava för brandväsendet samt till storleken av det till utdelningen anslagna beloppet. Om

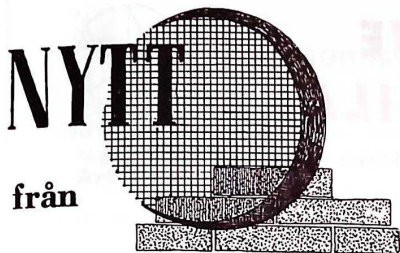
möjligt bör belopp för varje stipendium bestämmas så, att det täcker de skäliga kostnaderna för resp. studier.

Meddelande om de beslutade stipendierna sker dels i "Brandkärstidskrift", dels genom skrivelser till dem, som utsetts till stipendiater. Beviljat stipendium utbetalas till stipendiaten, när han till V. U. anmält, att han är färdig anträda sin studieresa, och erinras i samband därmed om hans skyldighet att företaga studieresan enligt uppgiven plan samt att inom två månader efter dess avslutning insända studieberättelse till Verkställande Utskottet. Till de sökande, som icke kunnat tilldelas stipendier, återsändes ansökningshandlingarna jämte meddelande att ansökan icke kunnat bifallas.

Eldsläckningsbomber

efterlyser en insändare i *Nya Lidköpingstidningen* efter rådhusbranden, Vi saxa:

"Katastrofen är ett faktum. Lidköpingsbornas stolt, deras ögonsten, Gamla rådhuset är förstört! Härjat av elden! Jag ger mig inte sken av att första brandsläcknings mysterier, några frågor vill jag i alla fall gärna få besvarade. Varför sprängdes det inte tidigare i Lidan för rikligare vattentillförsel? Kallades omkringliggande orters brandkårer till hjälp genast? Finns det inte någon slags eldsläckningsbomber, kunde de inte användas vid detta tillfälle? Idyllen vid gångbron är förstörd. Nu är Rådhuset borta. Snart finns det inget kvar av allt det vackra, som har glatt en gammal Lidköpingsbos hjärta."

från

BYGGNADSFRONTEN

Lokaler för mångsidig slöjd.

Riksbrandinspektören har av skolöverstyrelsen ombetts att ur brandskyddssynpunkt granska vissa principritningar till lokaler för mångsidig slöjd.

I samband härmed framförde riksbrandinspektören bl a följande synpunkter.

Det är ofrånkomligt att i en träslöjdsal (där även ett utrymme för ytbehandling förefinns) kommer att förvaras och bearbetas en myckenhet lättantändligt material. Då det vidare i samma sal även finns en värmeugn och anordning för gassvetsning och -skärning, är brandfaran uppenbar. Största faran torde härvid kunna hänföras till svetsnings- och skärningsprocedurerna, varvid gnistor och "svetsloppor" kan spridas över ett stort område.

I det aktuella fallet torde en godtagbar lösning av problemet endast kunna åstadkommas genom att den för metallslöjd avsedda lokaldelen medelst en vägg skiljs från avdelningen för träslöjd och från ytbehandlingsutrymmet. Dylig vägg bör vara obrännbar och gå från golv till tak. En vägg av exempelvis armerat trädglas i metallram torde kunna godtas. Dörr i denna vägg bör ha samma motståndskraft mot brand som själva väggen. Lokalernas tak och väggar bör vara beklädda med obrännbart och hållbart material.

Golv i metallslöjdsavdelningen bör vara obrännbart.

Svetsning, skärning och värmning bör ej få ske annat än på för dessa ändamål fast inrättade platser. Dessa platser bör vara så belägna att gnistor därifrån ej kan komma ut genom dörren till träslöjdsavdelningen, även om denna dörr råkar vara öppen.

Lämpligheten av att ha gastuber placerade i ett utifrån relativt svåråtkomligt hörn och långt från en utgångsdörr kan ifrågasättas. Strävan bör istället vara att göra avståndet mellan uppställningsplats och utrymningsdörr så kort som möjligt. Ännu bättre torde vara att antingen placera gastuberna i en ut-

vändig belägen låst "gascentral" med anslutningar inne i huset, eller att placera tuberna på ett rullstativ, som vid arbetstidens slut ställs upp i anslutning till en utgångsdörr. Dörrar som måste passeras för att utifrån komma fram till gastuberna samt platsen där tuberna är uppställda när de används bör utmärkas med skylten "Gasbehållare. Bringas i säkerhet vid eldfara." En asbesthandske (att användas vid avstängning av tubventilerna vid eldsvådettillbud) bör vara lättillgängligt upphängd på en krok intill gastubernas arbetsuppställningsplats.

Om sprutmålning skall förekomma bör de av byggnadsstyrelsen och yrkesinspektionens chefsmyndighet utfärdade anvisningarna i berörda avseende efterföljas.

Vid bedömande av frågan om inrättande av dylika lokaler bör hänsyn även tas till att de föreslagna arrangemangen blir sådana att eleverna får en principiellt riktig uppfattning om på vilka platser och under vilka förhållanden, som dylik verksamhet normalt bör försiggå. (6.2.1960)

Skyltar på hotell.

Riksbrandinspektören har tillfrågats om lämpligheten och riktigheten av att på hotell använda de utrymningsskyltar ("gröna pilar och skyltar försedda med text och "ledstjärnor") som rekommenderas av SIS och som finns upptagna i SIS handbok "En kvartett med färg" och i staten brandinspektions meddelande 1957: 8.

I sitt svar meddelade riksbrandinspektören följande: De föreslagna skyltarna torde kunna utformas och placeras så att föreskrifterna i hotellstadgans 11 § uppfylls. Hotellstadgans § 24 anger emellertid att "omedelbart invid trappnedgång och utgång till det fria skall vid mörker städs lusa reservljus i rött genomfärgat glas — —". Enligt upplysningar, som lämnats av Sveriges Standardiseringskommission, avser kommissionen att den av dem rekommenderade standarden skall vara allmängiltig, dvs kunna tillämpas även inom exempelvis hotell, biografier och teatrar. Det synes dock brandinspektionen, som om de av SIS rekommenderade och i det nu aktuella fallet föreslagna skyltarna f n ej utan att kombineras med det i hotellstadgans § 24 omnämnda röda reservljuset utgör författningsmässigt erforderlig utmärkning.

Med anledning av vad ovan sagts synes det därför i det aktuella fallet vara erforderligt att erhålla dispens från gällande bestämmelser. Riksbrandinspektören anser att en dylig dispensansökan bör kunna tillstyrkas. (25.2.1960)

Ake Stålemo.

MOWE BRANDBILAR

utmärker sig för ändamålsenliga, praktiska och väl genomtänkta
konstruktioner av högsta kvalitet

Aktiebolaget

MOLIN & WESTBERG

Mäster Johansgatan 5, Malmö

Tel. 388 40

Tel. 97 59 12

AKTUELLT från BRISSMANS

Nya slang- och armaturpriser

	Inv diam mm	Pris pr meter kr
Jonsereds lanneslang, krympt och mjukbehandlad	38	4:60
— " —	51	5:70
— " —	63	6:10
— " —	76	7:10
Jonsereds Teryleneslang, helsyntetisk	76	15:80
— " —	63	13:60
HALVSYNTETISK slang, olje och frostbeständig	38	7:15
— " —	51	8:75
— " —	63	10:50
— " —	76	11:95
Pressalkopplingar inkl montering med hylsor	76 mm pr par	34:50
— " —	63	28:—
— " —	38	9:50
Pressal grenrör med 2 smalslansuttag	— pr st	173:—
Enhetsstrålrör nya modellen med bygel, ÅWG	38 mm pr st	67:—
— " —	63	89:—

Jonsereds Terylene-slang är en, röt- frost och oljebeständig slang, den behöver ej torkas efter en utläggning i vått gräs om den ej vattenfyllets, den är en oöm, stark och smidig TRANSPORTSLANG som tål att handskas illa med.

Gör ett prov på den belagda slangen genom att lägga den i frybox en natt.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD

Tel. 133 33

Ekonomiskt brandförsvar

"Man kan med sindsro tage denne gribende skildring ydest alvorlig — hvis man da først har instillet sig paa ikke at tage den alvorlig."

Detta förord använde den danske författaren Kelvin Lindemann till en artikel om brandväsendet i Bolivia, som var införd som "kronik" i den danska tidningen *Jyllands-Posten* den 7 april 1957.

Nåväl, är detta då något som har aktualitet nu, och vad rör väl oss Bolivias affärer? Ack ja, visst har det aktualitet, och i dessa dagar mer än någonsin. Hören därför nogsamt på vad Kelvin Lindemann har att förtälja från sin Boliviores, och låtom oss därav draga nyttiga lärdomar!

Det var gripande att komma till de små lands-samhällena i Nord-Bolivia, där befolkningen på grund av skattetrycket hade låtit sina hus förfalla så till den grad, att man till sist hade fått överge dem och flytta in i de naturliga berghålor, som fanns i omgivningen. Men till och med här hade man haft råd att bygga moderna brandstationer, från vars pelargångar ett myllrande liv av brandmajorer, strålmästare, sprutförare och vanligt brandfolk hade en praktfull utsikt över ruinerna nere i dalen.

I de större städerna var brandstationerna väldiga komplex, på Bolivias frihetsdag (och när ett riksdagsval stod för dörren) blev det rest talarstolar på alla öppna platser, och kring dessa samlades brandmännen och deras familjer tillsammans med de arbetare, som var anställda i brandministeriets fabriker. Man åhörde där det vackra tal, som branddirektören höll om kåren och dess samhällsgagnande insats, och man mindes årets döda brandmän.

När man hör att över hälften av Bolivias befolkning direkt eller indirekt arbetar för brandväsendet, så frågar man sig onekligen, hur det har varit möjligt att bygga upp denna enorma apparat på några få årtionden. Vid sekelskiftet hade Bolivia bara tre mulåsnedragna träsprutor, medan det idag finns mer än 10.000 motorsprutor och en brandstation på 2.000 invånare.

Varför betalar gemene man mer än två tredjedelar av sin inkomst till brandväsendet? Är orsaken kanske den, att man älskar blankettskrivare och vad som hör ihop med en stor och effektiv organisation? Svaret är nej! Det är med sorg i hjärtat invånarna ser de vackra cederskogarna bli nedhuggna för att återupprätta som handledningar i brandtjänst, som inskriv-

ningsrullor och som kartotekskort. Bolivianaren vill gärna roa sig, men även de som höftigast angriper brandväsendet vet innerst inne mycket väl, att i Bolivia går brandväsendet framför allt annat.

Lindemann hade äran att bli mottagen av Bolivias store diktarkung, Pedro Neurosa. Det var denne, som kring sekelskiftet skrev de skakande romanerna "Eldens offer", "Bränt barn" och "Brandmajoren".

"Ni frågar, varför jag hatar eldsvådor", sade diktarkungen, "varför jag i elden ser mänsklighetens farligaste fiende? Före sekelskiftet var jag boskaps-skötare på en gård, där tio daglönare innebrändes, därför att brandfogden nekade att rycka ut med sprutan. Till och med nu, sextio år därefter, när lagen påbjuder att det skall finnas en skumsläckare i varje rum, och när var husmor, som lagat mat över öppen eld, kan gratis få utlämnat en asbestdräkt värd 4.000 pesos, och när barnen har elektriska brandalarmapparater i sina ryggsäckar, to m nu tycker jag, när jag i minnet återkallar de gamla daglönarnas skrik, att vi inte har gjort nog, även om vi otvivelaktigt har gjort mer än de stora nationerna i vår världsdal."

Stats- och brandministern, ledaren för Bolivias framstegsparti, landets största, senore H. C. Tenorio uttalade vid en audiens, att han var motståndare till ett överbyråkratiserat brandministerium. "Vi får aldrig glömma att det är medborgarnas pengar vi administrerar, och att det är dyrtid i många små hem. Bolivia är väl det enda land i världen, där ministrarna själv lagar punkteringarna på de cyklar de kör runt med i valtider. Men det är ju klart att ett rationellt arbetande brandväsen kräver en stor kontrollapparat."

Senor Montero, folkpartiets ledare, tillbakavisade med indignation framstegspressens påståenden att det var folkpartiets hemliga hopp att få forntidens vattentunnor och läderpytsar tillbaka igen. "Detta skulle i hög grad strida mot våra stora motorsprutindustriens intressen, och dessutom är vi folkpartister stolta över att vara ett brandväsendets mönsterland. Det bör dock inom finansårets brandförsvarsbudget (8.450.000.000 pesos) finnas poster som kan nedskäras så att den allvarligt eftersträvande 2-procentiga nedskärningen av skatterna en gång skall bli verklighet."

Don Gonzalo är ledare av det social-liberala partiet. Socialliberalerna har 2 av riksdagens 1.400 mandat och är därmed det viktigaste partiet, ity att de

framstegsvänliga och folkpartiet har vardera 699 mandat. Don Gonzalo är skolvaktmästare och tar emot i sin källarlägenhet, iförd morgonrock och porslinspipa, medan han utfodrar sina akvariefiskar.

"Hälsa de nordiska folken från oss socialliberaler", säger han. "Vi tror innerligt på ett mellanfolkligt samarbete, och vi ser icke ner på andra raser, även om de råkar vara blonda. Vi vet naturligtvis att Skandinavien vad brandväsendet angår står långt efter oss, och vi har därför föreslagit att det måtte avsättas 300.000 pesos till en kulturell framstöt i Norden."

Lindemann hade också tillfälle att träffa Bolivias berömda nationalekonom José Zorilla, som är chef för brandministeriets statistiska institut.

"Herr professor", inledde intervjuaren, "sedan selskiftet har brandväsendet i Bolivia genomgått en enorm utveckling. Kan Ni kanske ge mig några siffror från den officiella statistiken?"

"Med nöje", svarade professorn beredvilligt. "År 1900 gick 0,03 procent av nationalinkomsten till brandväsendet. Innevarande finansår går till samma ändamål 58,75 procent av den samlade nationalinkomsten."

"Vad är idag risken för att medelbolivianen omkommer i lågorna jämfört med år 1900?"

Professorn satte igång den elektriska kartoteks-sökaren, och på en tavla kunde efter en stund avläsas följande. År 1900 omkom 3 promille av befolkningen som en direkt följd av brandskador, och 14 promille ådrog sig brännskador. Senaste året var siffrorna 3,1 resp 14,9 promille.

"Det vill alltså säga att det under dessa år med alla sina framsteg skett en ökning av brandolyckorna?"

"En svag ökning" sade professorn, "men vad vi i detta fall skall fästa uppmärksamheten på, är att vi ju icke vet, vilka fruktansvärda katastrofer som kunde träffat landet, om vi icke hade haft ett så väl utvecklat brandförsvar".

"För en utlänning är det dock förbluffande att säkerheten mot brand idag, efter alla dessa uppoftningar, icke är större än den är?"

"Vi nationalekonomer har studerat också dessa problem, och vi kan kanske lösa dem, om vi får beviljat de 200 miljoner, som vi sökt om till uppförande av ett institut för statistisk forskning. Men det har ju alltid stött på svårigheter att få bygga ut en administration. När vi för 3 år sedan behövde 400 miljoner pesos för att bygga nya brandstationer, visade det sig — av valtekkniska skäl — omöjligt att öka de personliga skatterna. Framstegspartiet gick då istället den vägen, att man ökade arbetarnas cigarett-

ransoner med 25 procent. Detta icke blott ökade regeringens popularitet, utan det fick också banderollavgiften (som utgör 98 procent av cigarettens pris) att stiga från 1.250 miljoner till 1.600 miljoner pesos, och för dessa 350 miljoner blev också brandstationerna byggda. Brandstationerna visade sig emellertid snabbt vara allt för små, emedan de många miljarderna flera cigaretter ju ökade brändernas antal betydligt. Nu måste vi alltså på nytt höja tobaksförbrukningen för att kunna utvidga brandstationerna, och nästa omgång blir att vi kommer att få ett ökat antal bränder. Detta problem är ju också välkänt från Edert eget land, där staten utkräver skatter för vilohem och nervsjukhus, och därvid får se patientantalet stiga, när skatterna skall inkrävas."

"Vill detta alltså säga att Bolivias hela brandadministration i verkligheten inte har skaffat befolkningen några fördelar?"

"Det torde vara ett ovetenskapligt sätt att se saken", sade professorn småleende, "och detta är ju förövrigt icke ett specifikt bolivianskt förhållande. Dock, jag är ämbetsman och kan icke uttala mig om politik. Min uppgift är först och främst att åt vår duktiga ungdom skaffa nya överordnade befattningar i administrationen."

Kelvin Lindemann reste från det vidunderliga landet litet vemodig vid tanken på att man i Norden ännu tydligen inte till fullo har förstått att framgång och välbstånd i våra dagar ouppslösligt hör ihop med "brandskattnig" av befolkningen.

Ake Stålemo.

Vill Ni undvika eldsvåda . . .

Var 57:e sekund börjar det brinna i ett hem någonstans i USA, berättar tidskriften *Today's Health*. Mer än 11.000 personer fick år 1958 sätta livet till vid eldsvådor, som sammanlagt förorsakade skador för 1,4 miljarder kronor.

De flesta eldsvådor börjar i köket eller sängkammaren, påpekar tidskriften, som ger följande råd hur man skall minska brandsrisken:

- Ingen rökning i sängen!
- Inga tändstickor utan ficklampor på mörka vindar och i garderöber! Rengör spisen regelbundet så att inget fett och smuts samlas som kan ta eld!
- Dra ur elstrykjärnets sladd, om det ringer i telefonen när ni håller på och stryker!
- Se upp med lättantändliga och explosiva vätskor för tvätt och rengöring — de har ingenting i skaffariet att göra! Var också försiktig med trasor med polytr, färg eller vax på — risk för självantändning, om de bara slängs in i ett skåp eller en låda!
- Damm kan vara explosivt — kasta aldrig tex mjöl eller dammsugarpåsens innehåll i den brinnande öppna spisen!
- Lämna aldrig småbarn hemma ensamma!

Beredskap mot atomenergiolyckor

Riksbrandinspektören har av Kungl Maj:t anbefallits avge utlåtande över ett av särskilt tillkallad utredningsman avgivet betänkande om "Beredskap mot atomenergiolyckor" (SOU 1959: 38). Med anledning härav har riksbrandinspektören, som granskat betänkandet ur brandförsvarssynpunkt, anfört följande:

"Förslaget till lagtext är hållet i så allmänna ordalag, att av detta ej framgår om och i vilken utsträckning brandkåren har skyldighet att ingripa vid en inträffad olycka i en atomreaktor. Om, i samband med en dylik olycka, brand utbryter eller fara för brands utbrott är för handen, torde emellertid ett ingripande från brandkårens sida — med hänsyn till brandkårens uppgift att i varje särskilt fall ingripa mot brand — vara ställt utom diskussion. Men även om fara för brand ej är för handen, torde det vara naturligt att brandkåren åtminstone i ett inledande skede genom sin karaktär av den i de flesta fall enda tillgängliga, ändamålsenligt utrustade beredskapsstyrkan blir kallad, och att den i den mån resurser härför finns deltar i det erforderliga räddningsarbetet. Ett dylikt handlande syns ej heller strida mot bestämmelserna i gällande brandlagstiftning. Det har också på senare år blivit allt vanligare att brandkårens ingriper även vid olyckor, som ej har något direkt samband med en brand, t ex för länsuppsugning i samband med översvämningar, för räddning av drunknande o s v. I departementschefens direktiv till den nu aktuella utredningen sägs också att bland lokala organ som kan behöva ingripa märks vederbörande polismyndighet, hälsovårdsmyndighet och brandkår. Här kan bli erinras om den synnerligen förtjänstfulla insats som — i samband med den av utredningen redovisade mohedaolyckan — gjordes av brandkåren i kommunen. Även i andra fall, där risker föreligger för stora katastrofer, har brandkårens insats varit av utomordentlig betydelse. På länsstyrelseplanet har vidare tillgången till en särskild länsbrandinspektör visat sig vara av stort värde i sammanhang varom nu är fråga.

I anslutning till vad ovan sagts synes emellertid böra påpekas, att sådan sakkunskap och sådan specialutrustning (främst mätutrustning och personlig utrustning), vilken kan erfordras vid genomförandet av ett uppdrag, som äger samband med en inträffad atomenergiolycka, knappast kan eller bör tillhandahållas av brandkåren. Det syns vidare riksbrandinspektören naturligt, bli med anledning av att atomreaktorer i flera fall kan tänkas komma att placeras på orter med ett relativt svagt kommunalt

brandförsvar (jämför studsviksanläggningen), att anläggningsinnehavaren, vid erhållande av koncession för anläggningens drivande, även åläggs att hålla ett för en förstahandsinsats tillräckligt brandförsvar och sådan mätutrustning och speciell personlig utrustning etc, som även den kommunala brandkåren kan komma att behöva. Av synnerlig vikt i detta sammanhang syns även frågan om tillhandahållande av en ständigt tillgänglig sakkunskap vara. Vad ovan sagts bör även i princip gälla för bränslebehandlingsanläggningar.

En viktig del av brandförsvaret är de förebyggande åtgärder, som kan vidtas främst i samband med anläggningarnas planering och uppförande. På grund av atomenergianläggningarnas betydelse och egenart, och då det ej alltid kan beräknas finnas brandteknisk sakkunskap på de orter där anläggningarna avses uppföras, syns kontakt med riksbrandinspektören och länsbrandinspektören böra tas i ett tidigt skede. Även vid utarbetandet av den för anläggningarna gällande katastrofplanen bör samarbete ske med riksbrandinspektören. I detta sammanhang må erinras om att riksbrandinspektören på ett tidigt stadium eller redan 1956 utgav "Anvisningar angående brandkårs uppträdande vid brand i anläggning, där radioaktiva ämnen kan förekomma" (statens brandinspektions cirkulär nr 23).

Slutligen berördes i riksbrandinspektörens utlåtande en sak av stor betydelse, nämligen frågan om ersättning i anledning av gjorda ingripande av kommunal brandkår. Det torde sålunda icke få tas för givet att en kommun i varje särskilt fall helt av egna medel skall bestrida kostnaderna för en brandkårsinsats, föranledd av en inträffad eller befarad katastrof av det här aktuella slaget. I regel torde det bli fråga om ett mycket omfattande "pådrag" av personal och materiel från både den "egna" kommunen och närliggande kommuner. Det synes påkallat att möjlighet tillskapas för en kommun att i förekommande fall erhålla ersättning i anledning av dylik medverkan. (18.1.1960)."

Årsmöten.

5/5 Blekinge läns Brandkårsförbund i Bräkne Hoby.

7/5 Skånska Brandkårsförbundet i Kristianstad.
21—22/5 Älvsborgs läns Brandkårsförbund i Ulricehamn.

17—18/6 Norrbottens läns Brandkårsförbund i Piteå.

7/9 Stockholms läns Brandkårsförbund i Lidingö.
12/9 Södermanlands läns Brandkårsförbund i Katrineholm.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1958

21. (Dnr 1011/1958 Kom.-dep.)

Ang. byggnadsförelag.

Enligt § 6 mom 2 i de för tomten nr 4 i kv Insepektoren i Halmstad gällande stadsplanebestämmelserna får tomten icke bebyggas med byggnad om flera än 2 våningar, dock med rätt att i 1 plan dessutom inreda högst 1/3 av vindens yta till bostadsändamål. — Hos byggnadsnämnden i staden anhöll S. L. Waldemarsson om byggnadslov för inredande å byggnadens vind av — utöver där befintlig lägenhet om 1 rum, kokvrå, toalettrum m m — ytterligare 1 rum samt toalettrum i enlighet med förelädd ritning. Byggnadsnämnden beslöt den 19/3 1957 att, enär byggnaden vore uppförd av trä i 2 våningar och en utökning av vindens inredning skulle innebära att denna komme att överskrida 1/3 av vindens yta, jämlikt 96 § p 5 byggnadsstadgan avslå ansökningen, varjämte nämnden föreskrev att redan utförd toalettrum jämte inpaneling av takstolar skulle borttagas. Över nämndens beslut anförde klaganden besvär hos länsstyrelsen i Hallands län. I yttrande till länsstyrelsen över besvären anförde länsarkitekten i länet att vindsinredningen i byggnaden omfattade ca 40 % av hela vindsytan, att vindsinredningen efter den föreslagna utökningen skulle komma att upptaga omkring 72 % av vindens yta, vilket vore avsevärt mer än stadsplanen medgäve, varför företaget stredet mot § 6 mom 2 i stadsplanebestämmelserna, att företaget jämvald stredet mot bestämmelserna i 96 § p 5 byggnadsstadgan och — ur brandskyddssynpunkt — 64 § 1 mom byggnadsstadgan samt att på grund av vad sålunda anförts och då särskilda skäl att här medgiva avvikelser från gällande bestämmelser icke syntes föreligga länsarkitekten avstyrkte bifall till besvären. Länsstyrelsen, resolution den 19/10 1957, förklarade sig med hänsyn till vad länsarkitekten anförde icke kunna bifalla besvären. Häri yrkade klaganden ändring under hemställan tillika att Kungl Maj:t måtte lämna dispens från gällande byggnadsföreskrifter för utförande av vindsinredningen, eller, om detta icke bifölles, medgiva att inredningen färdigställdes och bibehölls under en tid av 3 år. Regeringsrätten: ej ändring. Vidkommande den underdåniga ansökningen hemställde regeringsrätten, att Kungl Maj:t måtte lämna densamma utan bifall. — Vid ansökningens föredragning inför Kungl Maj:t i statsrådet den 19/12 1958 beslöt i enlighet med regeringsrättens hemställan.

22. (Dnr 1079/1958 Kom.-dep.)

Ang. vindsinredning.

Enligt av Kungl Maj:t den 12/3 1943 fastslädd stadsplan för, bl a, kv Duvan i Lycksele må tomten nr 3 i kvarteret bebyggas endast med fristående hus i högst 2 våningar, dock att byggnadsnämnden må, om den så prövar nödigt, för vissa byggnadsparter medgiva smärre avvikelser från vad sålunda stadgats angående våningsantal. — Kungl Maj:t har genom resolution den 12/5 1950 — med anledning av en av tomtens dåvarande ägare H. Lindberg gjord ansökan om tillstånd att bibehålla utan

lov utförd inredning av 2 bostadslägenheter å vinden till ett å tomtens uppfört bostadshus i 2 våningar — förklarat gällande byggnadsföreskrifter icke utgöra hinder för byggnadsnämnden i Lycksele att på ansökan bevilja lov beträffande den södra vindslägenhetens bibehållande — varvid det ankomme på nämnden att meddela de föreskrifter, som nämnden funne påkallade ur brandskyddssynpunkt — men lämnat ansökningen i övrigt utan bifall. Den 30/10 1956 beslöt byggnadsnämnden förelägga A. E. Forsgren såsom ägare till tomten vid vite av 5.000 kr att före den 1/5 1957 låta borttaga den del av vindsinredningen, som utan "byggnadslov" utförts i bostadshuset. Sedan Forsgren därefter hos byggnadsnämnden anhållit om tillstånd att bibehålla vindsinredningen, beslöt byggnadsnämnden vid sammanträde den 11/3 1957 meddela Forsgren att nämnden icke hade möjlighet att meddela byggnadslov för vindsinredningen, enär Kungl Maj:t tidigare avslagit dispensansökan för densamma, men att nämnden, för att icke onödiga kostnader för rivning av vindsinredningen skulle åsamkas Forsgren, beslöte att väggarna finge kvarstå under villkor att före den 1/5 1957 rummets värmeanläggning borttoges och befintliga dörrar utbyttes mot trädnätsdörrar. Vid sammanträde den 26/6 1957 beslöt därefter byggnadsnämnden, sedan det anmälts att Forsgren icke ställt sig dess föreläggande av den 30/10 1956 till efterrättelse, anmoda Forsgren att före den 1/8 1957 låta borttaga vindsinredningen i enlighet med tidigare beslut, vid risk att nämnden eljest väckte åtal och hos domstolen hemställde om att företaget vite utdömdes. Över byggnadsnämndens beslut av den 26/6 1957 anförde Forsgren besvär hos länsstyrelsen i Västerbottens län med hemställan att beslutet måtte undanröjas eller ock dispens beviljas Forsgren. Genom resolution den 29/10 1957 förklarade länsstyrelsen att länsstyrelsen — som funne byggnadsnämndens klandrade beslut innebära att nämnden lämnat Forsgren anstånd med borttagandet av den norra vindslägenheten eller ändring därav i den omfattning, som angäves i nämndens beslut av den 11/3 1957, till den 1/8 1957, då föreskrivna åtgärder skulle vara vidtagna vid det i nämndens beslut av den 30/10 1956 stadgade vitet — lämnade besvären utan bifall, dock att den tid, före vilken Forsgren vid angivet vite skulle hava ställt sig nämndens föreläggande till efterrättelse, bestämdes till den 1/6 1958, ävensom att ansökningen om undantag från gällande byggnadsföreskrifter för lägenhetens bibehållande lämnades utan bifall. Hos Kungl Maj:t hemställde Forsgren att Kungl Maj:t måtte undanröja myndigheternas överklagade beslut eller lämna honom dispens för bibehållande av vindsinredningen. Regeringsrätten hemställde att, enär besvären författningsenligt och jämlikt meddelad besvärshänvisning skola vara inkomna till kommunikationsdepartementet inom 3 veckor från det Forsgren fått del av länsstyrelsens resolution, samt delgivningen enligt handlingarna bifogat bevis ägt rum den 7/11 1957 men besvären inkommit till departementet först 11/12 1957 och således efter

Behövs ett "brandkårslös"?

I Kungl byggnadsstyrelsens anvisningar angående utrymningsvägar m m i höga bostadshus anges beträffande stigarledning för tillförsel av vatten vid brandsläckning att anslutningsanordningen bör vara skyddad mot åverkan. Detta har lösts på olika sätt. Kopplingarna med ventiler fälls in i väggen och framför monteras antingen en glastruta, som slås sönder vid användningen, eller en gångjärnsförsedd lucka av plåt eller trä. I senare fallet kan luckan vara försedd med ett snäpplås eller ett lås med nyckel av varierande utformning (vanlig axnyckel, tre-, fyr- eller sexkants nyckel m m).

Oskyddade eller lätt åtkomliga anslutningsanordningar är alltid utsatta för åverkan i någon form. Av okynne petas packningarna bort; ställs ventiler öppna; stoppas karamellpapper, cigarettfimpas, fruktskal m m in i ledningarna o dyl.

De ovannämnda glastrutorna har den olägenheten att de lätt slås sönder både ofrivilligt och av okynne. Emedan fastighetsskötarna anse dem besvärliga att ersätta, står kopplingsanordningarna ofta oskyddade för åverkan, sedan ett glas slagits sönder.

Stigarledningens användning får inte ävenytas genom okynnesåverkan. Anslutningsanordningarna skall därför skyddas medelst en låsbar lucka företrädesvis av plåt.

På flera orter har man som lås rekommenderat brandskåpslåset och till fastighetsskötarna lämnat ut brandskåpsnycklar. I Stockholm har det av flera orsaker ej ansetts lämpligt att utlämna brandskåpsnycklar till personer utanför brandkåren och polisen. I samråd med en låsfabrikant och byggnadsmaterialfirman Julius Sjögren, Södermalmstorg 4, Stockholm har vid brandkåren konstruerats ett "brandkårslös", vilket går att öppna dels med brandkårsnyckeln av brandkår och polis, dels med en mindre

nyckel av fastighetsskötare m fl. Brandskåpsnyckeln utlämnas således ej till obehöriga. Den mindre nyckeln går ej att göra om till brandskåpsnyckel.

Låset är avsett att användas även på andra ställen. Glaset i vevhuset för rökluckan i mörka trapphus slås mycket ofta sönder av okynne. Rökluckan öppnas och veven kastas bort. I fortsättningen kommer i Stockholm glaset att ersättas med en plåtlucka låsbar med ovannämnda "brandkårslös".

Andra ställen, som vanligtvis hålles låsta, där brandkåren lätt bör komma in, är sprinklerrum och soprum. I vissa fastigheter kräves att vindsektionerna skola vara åtkomliga från underliggande trapphus medelst en lejdare. Denna brukar förvaras bakom en låst dörr.

I de nämnda fallen är avsikten att "brandkårslåset" skall användas i största möjliga utsträckning.

I detta sammanhang kan det tagas upp till diskussion huruvida inte hissmaskinrum och fläkttrum bör vara försedda med låsanordningar, som lätt kan öppnas av brandkåren. I tex Schweiz föreskrivs att hissmaskinrum och till hissen bakom lås skyddade manöverdon skall kunna öppnas med en för brandväsendet gemensam nyckel. Denna bestämmelse skulle ha sitt berättigande även i Sverige. Flertalet av de fall, då brandkåren rycker ut till "hissolycka", är av den arten, att hissen stannat mellan ett par våningar. Fastighetsskötaren är ej anträffbar, och ingen annan kommer in i hissmaskinrummet för att dra hissen för hand. Branddörren till maskinrummet måste brytas upp. Tidsödande och dyrbart.

Av naturliga skäl är det ett önskemål ur fastighetsägarens synpunkt, att låsen till dessa utrymmen ingår i fastighetens serielåssystem. Ett förslag till lösning, som för brandkåren bör vara tillfredsställande, är, att ett nyckelskåp, i vilket dörrnyckeln ingående i serielåssystemet hänges, uppsättes på eller invid dörren. Skåpet tillverkas helt i plåt och förses med "brandkårslös".

Förslaget överlämnas till vidare diskussion. Måhända kan bestämmelser om dessa låsfrågor intagas i de under utarbetande varande nya anvisningarna till byggnadsstadgan.

CK

Stig-G. Holmberg.

besvärstidens utgång, Kungl Maj:t måtte finna besvären icke kunna upptagas till prövning. Vidkommande den underdåniga ansökningen hemställde regeringsrätten, att Kungl Maj:t — som torde finna ansökningen samt byggnadsnämndens beslut av den 30/10 1956, den 11/3 1957 och den 26/6 1957 avse allena den norra av de båda åt vinden inredda bostadslägenheterna — måtte lämna ansökningen utan bifall. — Vid målets föredragning inför Kungl Maj:t i statsrådet den 19/12 1958 beslöts i enlighet med regeringsrättens hemställan.

Släckningsspel "modell Västervik"

Riksbrandinspektörens rekommendation beträffande bekämpandet av katastrofartad brand har inte förklingat ohörd.

Inne i Norrbottens skogsbygd ligger Arvidsjaurs municipalsamhälle med tät barrskog alldeles inpå knutarna, varför en brand av Västervikskaraktär inte är otänkbar. Med detta för ögonen och med hänsyn till de stora avstånden till orter, varifrån släckningshjälp kan erhållas, ville vederbörande se vad kommunens eget brandförsvar i första hand kunde presteras.

För att pröva detta och organisera samarbetet mellan samhällets olika skyddsorganisationer hade ett eldsläckningsspel utarbetats.

Spelet, som lagts upp av v brandchefen K.-A. Lundmark (bild 1), leddes även av denne när det genomfördes under sistlidne november månad.

Som "spelare" i sina resp roller uppträdde brandchefen, polischefen och skogsbrandfogden.

Intresserade åhörare-åskådare voro bl a representanter för länsstyrelsen (bild 2), brandstyrelsen, brandcheferna i angränsande kommuner, brandkåren, polisen samt läns tidningarnas lokalredaktörer.

Vare sig "spelare" eller åhörare kände till spelets uppläggning eller dess detaljer.

Av planskissen (bild 3) framgår utgångs-

Bild 1. V brandchef K. A. Lundmark.

Bild 2. Länsskogsbrandinsp S. Lindroth, landfiskal C. Gerdin och länssbrandinsp E. Jansson.

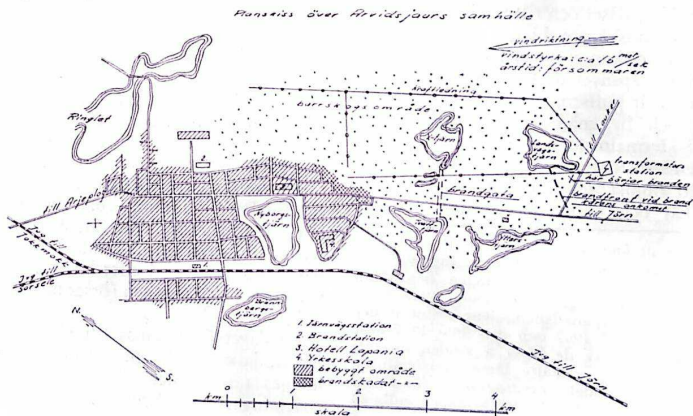

Bild 3.

HENRIKSSONS

HEBRA 900 VW SPECIAL

Den moderna motorsprutan med de många värdefulla egenskaperna. Godkänd av Statens Brandinspektion.

Ett flertal brandkärer och industrier har redan anskaffat HEBRA 900 VW SPECIAL

Det lönar sig även för Eder att anskaffa HEBRA 900 VW SPECIAL!

Välkommen med Eder förfrågan!

För alla materielfrågor rådgör med oss!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22

-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JÖNKÖPING

Tel 241 10

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonsereds Terylene- och linnebrandslangar

Firman grundad 1828

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

AUTOMATISKT BRANDALARM A-B

10 års erfarenhet

FABRIK och HUVUDKONTOR

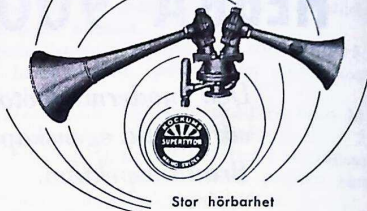
MALMÖPING
Tel. Växel 338

STOCKHOLM
Bråvallagatan 8
Tel. 32 08 88

GÖTEBORG
Tel. 19 15 55

SUPERTYFON[®]

för brandalarm

Begär prospekt
nr 480

Stor hörbarhet
Ringa luftförbrukning
Oberoende av elektrisk ström.
Drives från fristående behållare
eller befintlig tryckluftledning.

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

Larmrocken BRAGE, SLITSTARK, VARM, VATTENTÄT.

LARMBYXOR i samma material.

ÖVERDRAGSBYXOR i svart kaki
konstruerade för snabbt pådrag,
krympfria.

UNIFORMSBYXOR av diagonal.

UNIFORMSMÖSSOR, båtmodell.

Begär prov som sändes till varje
brandkår utan förbindelse eller köp-
tvång.

Tillverkas och försäljes av

Brage Petterssons Klädesind.

Hjalmar Bergmans väg 168, ÖREBRO
Tel. (019) 12 21 48

Bemärkelsedagar

60 år.

- 29/5 Bohman, G. K., verkställare, Kalmar.
19/5 Malm, K. H. V., brandchef, Karlshamn.

50 år.

- 7/5 Rundgren, V., brandmästare, Sollefteå.
10/5 Pettersson, J. O. G., brandchef, Skene.
21/5 Henriksson, G., v. brandchef, Söderköping.
30/5 Ludvigsson, A., v. brandchef, Kvänum.

40 år.

- 6/5 Hermansson, K. T. Å., brandchef, Kiruna.
12/5 Planell, Gösta, S., brandchef, Lund.
24/5 Gunnarsson, H., brandchef, Åmål.

läget. Branden förorsakades av en havere-
rande tankbil, som tagit eld och antänt sko-
gen. Fullständig redogörelse för spelets
gång, vidtagna åtgärder, detaljuppgifter vid
olika tidpunkter o s v skulle bli alltför om-
fattande att återge här, varför endast kan
franhållas att fingerad årstid och vindstyr-
ka voro synnerligen gynnsamma för bran-
dens snabba spridning med gnistregn in
över samhället, avbrända telefon- och kraft-
ledningar, av branden spärrade vägar, tra-
fikkaos, panikartad utrymning av hotade
bostadshus, rökskadad och uttrötad släck-
ningspersonal, nedkörda motorer m m så-
dant ingick i detaljuppgifterna, vilket allt
tillsammans satte släckningsledningen på
hårda prov.

En brandgata mellan tvenne småsjöar —
se bild 3 — stoppade inte eldens framfart.
Först sedan förstärkning anlant från an-
gränsande kommuner — sammanlagt voro
8 brandkärer med 16 pumpaggregat i ar-
bete — hejdades branden i kantbebyggel-
sen. Några mindre villor gingo till spillo —
och spelet var slut.

Det hade tagit ca 3 tim, men alla voro
ense om, att avsevärt längre tid bort ansågs
för noggrannare genomgång av vidtagna
åtgärder.

Totalomdömet blev att samhällets skydds-
organisationer inte utan snabb och effektiv
hjälp kunna bemästra situationer av denna
eller liknande art.

Esfil Jansson.

Notiser

Central upphandling av brandmateriel.

I Landskommunernas förbunds regi drivs Kom-
munaktiebolaget. På initiativ av Brandstyrelsernas
förtroenderåd har Kommunaktiebolaget ställt sig i
spetsen för en utredning om central upphandling av
brandmateriel.

Upphandlingen omfattar f n brandslang, kopp-
lingar, strålrör och grenrör.

Riksbrandsinspektören rekommenderar invändigt
belagd slang. Vunna erfarenheter har visat, att av
den belagda slangens sådan av naturfiber saknar
önskvärd smidighet. Helsyntetisk slang är ofta käns-
lig för värme. Det har hänt, att sådan slang smält då
den kommit i kontakt med ett brinnande föremål.
Risken härför är avgjort mindre med slang, som
utanpå syntetfibern har ett lager naturfiber. Slang av
denna kvalitet, som ingående provats av Kungl civil-
försvarsstyrelsen, ingår i upphandlingen. Denna om-
fattar även obelagd linnenlang.

Kopplingar, grenrör och strålrör är, bortsett från
smalslangkopplingen, av lättmetall. Utformningen
överensstämmer givetvis med förslagen till svensk
standard.

Bilaga.

Som bilaga till detta nummer medföljer program
för årsmötet.

Reservera

tid för deltagande i årsmötet i Umeå. Beställ *snarast*
rum för kongressdagarna.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund

Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig

beställning av minst 5 ex. = 5: — kr/år.

(Likvid sändes till Brandkärtidskrift,
Jakobsg. 14, Stockholm. Postgiro 4870.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A.

Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping,
Tel. 011/293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Ja-
kobsgatan 14, Stockholm C. Tel. 010/
10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara annons-
chefen tillhanda senast den 20 i måna-
den före den, då annons önskas införd.

En befattning som

Brandkapten

vid Norrköpings stads brandkår ledigförklaras för tillträde den 1 juli 1960 eller snarast därefter.

Kompetensfordran: Brandchefskurs kat I vid statens brandskola. Lön enligt lönegrad A 16 samt fri beklädnad enligt särskilda bestämmelser.

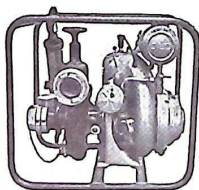
Pensionsavgifterna betalas av staden. Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring, skall meddela detta i ansökan. Befattningshavaren är skyldig bebo anvisad tjänstebostad och att här för erlagga fastställd hyra.

Befattningshavaren är skyldig underkasta sig för befattningen gällande instruktioner, tjänste-, avlönings- och pensionsbestämmelser samt de ändringar däri, som kunna komma att beslutas.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning och de övriga handlingar sökanden önskar åberopa, samt på begäran läkarintyg, skall vara brandchefen tillhanda senast den 30 april 1960. Ytterligare upplysningar lämnas av brandchefen, tel. 011/293 70.

Norrköping den 1 april 1960.

Brandstyrelsen.

TS 2 med ILO-motor

LÄTTMETALL

FRONTPUMPAR TRAKTORPUMPAR
LUFTKYLDA MOTORSPRUTOR
LÄNSPUMPAR

BEGÄR OFFERT

AWG BAVARIA ZIEGLER

då det gäller all slags brandmateriel

EWERT WILHELMSSON

BRANDREDSKAP

VAGNHÄRAD Tel. 0156/100 29

Brandpersonal

Vid brandkåren i Järfälla anställes för tillträde den 1 juli 1960:

2 brandförmän

2 brandmän

2 aspiranter.

Sökande till brandförmansbefattningarna skall ha genomgått brandförmanskurs kat I vid Statens brandskola. Lön och beklädnad utgår till befattningshavarna i enlighet med gällande centrala överenskommelser. Sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring skall göra framställning härom i ansökan. Till Brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av de handlingar sökanden önskar åberopa skall vara inkommen till brandchefsexpeditionen, Sturevägen 11, Jakobsberg, senast den 25 april 1960. Läkarintyg å fastställt formulär lämnas vid anfordran. Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av Brandchefen, tel. 0758/304 28.

Brandstyrelsen.

Under förutsättning av stadsfullmäktiges godkännande kungöres härmed en nyinrättad befattning som

Brandkapten

vid Västerås stads yrkesbrandkår till ansökan ledig med tillträde snarast möjligt.

Sökanden skall ha genomgått Statens brandskolas brandchefskurs, kat I.

Lön enl lönegrad A 16. Beklädnadsersättning 525: —/år.

Sökande som önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring för löneklassuppflyttning skall angiva detta i ansökan.

För befattningen gäller stadens tjänste- och pensionsreglemente.

Till Västerås stads brandstyrelse ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg skall vara insänd till Brandchefen i Västerås senast den 20 april 1960.

Västerås den 30 mars 1960.

Brandstyrelsen.

"En lika bra som efterlängtd publikation",

skriver *Ek* i Brandkårtidskrift om

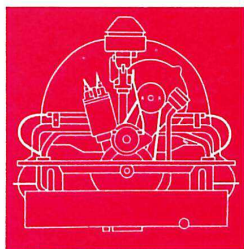
ELD OCH BRAND

Författarparet Gunnar Persson, laborator vid försvar-
rets forskningsanstalt, och Swen Hultqvist, rektor vid
statens brandskola säger i förordet till häftet, att det
har till ändamål att ge en **ELEMENTÄR** och **ÖVER-
SIKTLIG SAMMANFATTNING** AV de fysikaliska och
kemiska grundfenomenen, som gestaltar **FÖRBRÄN-
NINGSPROCESSEN**, sedd ur brandteknisk synvinkel.

Pris kr 3: 50

Bildbandet UNDERHÅLLSINSPEKTION VW-INDUSTRIMOTOR

Pris kr 35: —

Rekvireras från:

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14
STOCKHOLM C

Postgiro 48 70

Telefon 010/21 36 06

ABA-FLEX T

är vårt inregistrerade varumärke för latexgummerad brandslang av bomull-terylene med innerbeläggning helt utan skarv, tillverkad enligt svenskt patent nr 162488.

ABA-Flex T är provad och godkänd i samband med Kungl Civilförsvarsstyrelsens upphandlingar.

ABA-Flex T slangens mjukhet har Ni säkerligen kunnat förvissa Er om genom det prov, som vi för någon tid sedan distribuerade i ovanstående form.

- Høgt språngtryck.
- Låg vikt.
- Packbarhet i standardkorg.
- Motståndskraft mot nötning.

ABA-Flex T slangens mjukhet har Ni säkerligen kunnat förvissa Er om genom det prov, som vi för någon tid sedan distribuerade i ovanstående form.

Kontakta oss för offert och prover på ABA-Flex T — kvalitetsmärket för invändigt belagd slang.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSÄFFÄREN AB

STOCKHOLM	BORÅS	HÅLSINGBORG	MALMÖ	ARBOGA	JÖNKÖPING
54 14 00	208 54	130 90	91 32 91	120 54	930 30

Ystad 1960, AB Ystads Centraltryckeri
Universitetsbiblioteket

13 DEC 1960
LUND